

USİAD

YIL : 22
SAYI : 133
TEMMUZ 2021

BİLDİREN

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANIDIR

İHRACAT ARTTI

DR. MAHFİ EĞİLMEZ:
ÖNCE ZENGİNLEŞTİREN
SONRA YOKSULLAŞTIRAN
BÜYÜME

ÇETİN ÜNSALAN:
EKONOMİDE HACİM
TUTKUSU

FORTUNE 500 TÜRKİYE
ARAŞTIRMASININ SONUÇLARI AÇIKLANDI

Seçkin ve Kurumsal Müşterilerin Tercihi VBT Yazılım A.Ş.

E-Dönüşüm Uygulamaları	VBT E-Fatura VBT E-Arşiv Faturası VBT E-Defter VBT E-Bilet	VBT E-SMM VBT E-İrsaliye VBT E-Müstahsil Makbuzu VBT E-Saklama
Kamu Uygulamaları	VBT AppCity - Belediye Operasyon ve Yönetim Uygulaması VBT AppUtility - Su ve Doğalgaz ABYS Uygulaması VBT AppMobil - Belediye Mobil Uygulaması VBT AppGIS - Coğrafi Sistemler Uygulaması VBT ALO 153 ve ALO 185 Uygulamaları	
Ticari Uygulamalar	VBT VizyonİK - İnsan Kaynakları Yönetim Sistemi VBT İşçi Sağlığı ve Güvenliği Uygulaması VBT Sigorta Teşvik Uygulaması VBT Oto Yan Sanayi Üretim Uygulamaları VBT WorkForce - Mobil PDKS VBT Servis Yönetimi Uygulaması	

Red Hat

Sizleri de Bu Dijital Dönüşüme Davet Ediyor

"Güvenli teknik çözümler"

Endüstriyel tesislere alt ısı santralleri ve mekanik uygulamaları, tesis kurma, planlama, proje yapım etüd ve fizibilite konularında faaliyet gösteren **PETEK İNŞAAT**, 25 yıllık tecrübesi, uzman kadrosu ile teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek çalışmalarını sürdürecektir.

Demiröler Sitesi 9. Cadde No: 83 Zeytinburnu - İSTANBUL
Tel: +90 212 547 08 77 (pbx) Faks: +90 212 558 73 57
www.peteklimited.com.tr

PETEK İNŞAAT

İÇİNDEKİLER

Dr. Mahfi EGİLMEZ

16

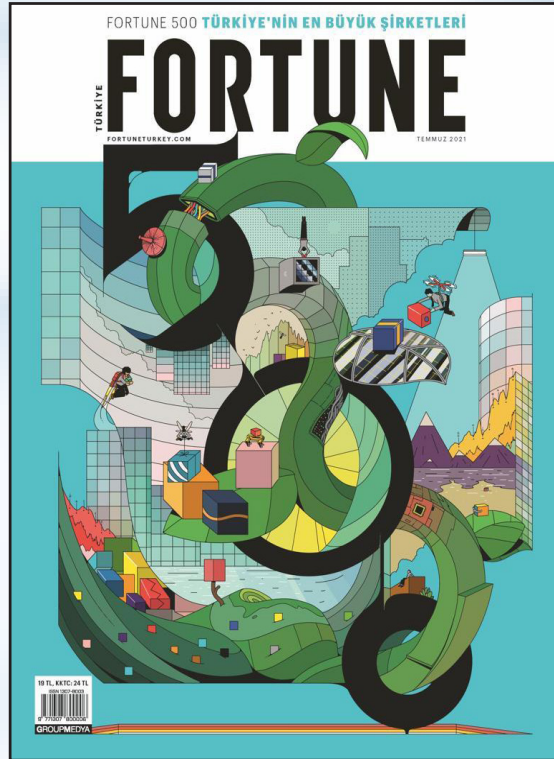
ÖNCE ZENGİNLEŞTİREN SONRA YOKSULLAŞTIRAN BÜYÜME

Ülke daha fazla üretip daha fazla ihraç eder hale geldiği halde dış ticaret hadleri bozulduğu için daha az tüketebilir duruma gelmişse bir başka ifadeyle ülke büyümüş ama refahı azalmışsa buna yoksullaştıran büyüme deniyor (Jagdish Bhagwati'nin yoksullaştıran büyüme tezi.)

18

FORTUNE 500 TÜRKİYE ARAŞTIRMASININ SONUÇLARI AÇIKLANDI

Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin sıralandığı Fortune 500 Türkiye Araştırması'na göre, şirketlerin 2020 yılı net satışları bir önceki yıla göre yüzde 6,3 artarak 1,9 trilyon TL'ye yükseldi. Bu durum Fortune 500 Türkiye Araştırmasında son 10 yılda görülen en düşük büyüme oranı olurken, son yıllarla kıyaslandığında da büyümenin önemli oranda hız kestiği görülüyor. Şirketlerin 2020 yılı net kârı bir önceki yıla göre yüzde 15 düşerken, çalışan sayısı da 2015 yılından bu yana ilk defa azaldı.

26

İHRACAT HAZ-
İRANDA YÜZDE
46.9 ARTARAK
19 MİLYAR 773
MİLYON DOLAR
OLDU

Yıl: 22 Sayı: 133 TEMMUZ 2021
E-dergimiz ayda bir yayımlanmaktadır
Yaygın süreli yayın

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI
DERNEĞİ ADINA SAHİBİ:
Cengiz AYDIN

Genel Yayın Yönetmeni
Şenol ÇARIK

Görsel Yönetmen
Deniz TOPRAK

Bildiren Yönetim Yeri:
USİAD Genel Merkez:
Gürsel Mah. 28 Nisan Caddesi
Evim İş Merkezi No: 19 D: 36
Kağıthane-İstanbul
Tel: (0 212) 217 36 48
Faks: (0 212) 217 36 50
e-posta: iletisim@usiad.net
bilgi@usiad.net
www.usiad.net

Danışma Kurulu: (Alfabetik Sırayla)
Prof. Dr. Barış Doster
Prof. Dr. Emin Gürses
Prof. Dr. Eren Omay
Prof. Dr. Erol Manisalı
Prof. Dr. Gülten Kazgan
Şefik Soyuyüce
Prof. Dr. Şükrü Sina Gürel

- 10 İSO'DAN SANAYİDE "SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM" VİZYONU VE YENİ YOL
- 14 Çetin ÜNSALAN: EKONOMİDE HACİM TUTKUSU
- 26 ÖNCE ZENGİNLEŞTİREN SONRA YOKSULLAŞTIRAN BÜYÜME
- 22 Prof. Dr. Mustafa KAYMAKÇI: ŞEKERİN TADI, KOTA ve ÖZELLEŞTİRME İLE NASIL KAÇTI?
- 24 SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKAN YARDIMCISI KACIR: "TÜRKİYE KENDİ SAVAŞ GEMİSİNİ İNŞA EDEN 10 ÜLKE ARASINDA"
- 28 OTOMOTİV İHRACATINDA LİDER KOCAELİ OLDU
- 32 KANATLI SEKTÖRÜNDEN İHRACATTA BÜYÜK REKOR
- 40 DÖNGÜSEL BİR EKONOMİ HASSAS TARIMLA MÜMKÜN
- 44 Prof. Dr. İbrahim ORTAŞ: DENİZ SALYASI NEDİR? NEDEN-SONUÇ İLİŞKİSİNİN SORGULANMASI YAPILMADAN SORUN ÇÖZÜLEMEZ!
- 38 MARBLE İZMİR FUARI 25 AĞUSTOS'TA KAPILARINI AÇIYOR

Prof. Dr. İ. Reşat Özkan
Dr. Necip Hablemitoğlu
Murteza Çelikel
Cevdet İnci
Onursal Başkan:
Kemal Özden
Mete Akyol
Kazım Arslan
Emin Nedim Gülkaç

USİAD Denizli Şube:

Saltak Cad. No: 29 K: 6
Tel-Faks: (0 258) 264 27 28

USİAD İzmir Girişim Kurulu:
5709 Sk. No: 37 Karabağlar
Tel ve Faks: (0 232) 253 10 08
E-posta: tbayir@as-el.com.tr

Dergimize gönderilecek yazılar e-posta ile
iki sayfayı geçmeyecek şekilde
gönderilmelidir. Yazılardan yazarlar, reklamlardan fir-
malar sorumludur. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

20 TEMMUZ 1974

KIBRIS

BARIS HAREKATI

USİAD

LOZAN

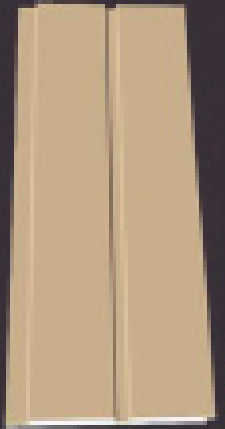
Cumhuriyetin Sigortası

BARİŞ ANTLAŞMASI

BÜYÜK TÜRK MİLLETİNİN UYANIŞI DIR!

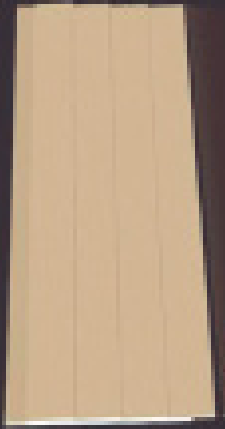
USİAD

SD 110
50 x 4 x 200 cm

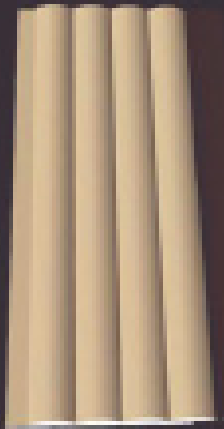
SD 120
50 x 4 x 200 cm

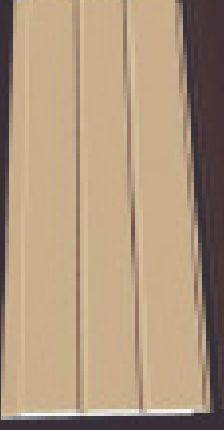
SD 130
50 x 4 x 200 cm

SD 140
50 x 4 x 200 cm

SD 150
50 x 4 x 200 cm

SD 160
50 x 4 x 200 cm

DIŞ CEPHE KAPLAMALARI

Yapılanın en iyi, en güvenilir doğu: Sif moda diye, diő eikeler dayalı ve pahalı kaplamalar, binanın genel dokusu ile bir bütünlük sağlamıyor ise parana sakağo almıő oluruz.

Peki nedir bu incelikler... Ulaő Polistren'in diő cephe kaplama materyalleri binanıza görsel mükemelle ve diő etkenlere en dayanıklı malzeme olmasının yanarına benzer Ürünler göre daha ekonomiktir.

Kendi malını kullan

Kendi ülkeni zengin et

Biz ithal mallar kullandıkça, bize mal satan ülkenin üretimi, kalitesi, verimi ve kârı artıyor; kendi üretimimiz ise düşüyor. Onlar, bizim paralarımızla kendi insanlarına daha iyi sağlık ve eğitim hizmeti, daha bakımlı kentler, daha konforlu bir yaşam sağlıyor. Bizim ülkemizde üretimin ve kazancın azalması ise, yaşam koşullarımızın her gün daha da kötüye gitmesi demektir.

USİAD

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

İSO'DAN SANAYİDE "SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM" VİZYONU VE YENİ YOL HARİTASI

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, "Uluslararası anlaşmaların hatırına değil, çocuklarımızın saf ve temiz kalpleri için 'Sürdürülebilir Dünya' demek zorundayız. Bu bizim insani, vicdani ve de tarihi sorumluluğumuzdur. Sürdürülebilir üretim vizyonumuz kapsamında beş tematik alanda topladığımız çalışmalarımızla sanayi şirketlerimizin yüksek katma değer üretmelerine destek olacağız. Think-tank görevi görecek İSO Sürdürülebilirlik Platformu ile de kamu, özel sektör ve akademisyenlerin katılımıyla stratejik yönlendirme yaparak sanayinin dönüşümü için önemli bir sinerji yaratacağız" diye konuştu.

Istanbul Sanayi Odası (İSO), küresel iklim değişikliği ve uluslararası ticarete dönüşen beklentilere Türk sanayicisinin uyum sağlaması için bu yıl odaklandığı "Sürdürülebilir Üretim" vizyonunu ve öncü adımlarını, düzenlediği basın toplantısında paylaştı. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan'ın ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya, İSO Yönetim Kurulu Üyesi ve İSO Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı Mustafa Tacir de katıldı.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçıvan, pandemi nedeniyle yaşanan küresel krizin, ekonomi, sosyal hayat ve doğanın birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğunu gösterdiğini belirterek "Kalkınma anlayışlarında, üretim ve sanayi stratejilerinde çevresel sorunlara ve iklim değişikliğine yer vermeyen ülkeler, uluslararası rekabette kaybedeceği yeni bir dünya düzeni ile karşı karşıya. Burada esas olan; üretim ve çeşitliliğin devamlılığı sağlanırken çevrenin ve doğal yaşamın da korunmasıdır. Başka bir ifade ile sürdürüle-

bilirlik, kendi ihtiyaçlarımızı, gelecek nesillerin ihtiyaçlarından ödün vermeden karşılayabilmemizdir. Bunu ülke olarak yapabilmek adına kendimizi de sorumlu hissediyoruz. Uluslararası anlaşmaların, STK'ların vurgularının hatırına değil; çocuklarımızın saf ve temiz kalpleri için "Sürdürülebilir Dünya" demek zorundayız. Bu bizim hem insani, hem vicdani, ve hem de tarihi sorumluluğumuzdur. Bu amaçla "Sürdürülebilir üretim" vizyonumuz doğrultusunda "İSO Sürdürülebilirlik Platformu"nu da kurduk" dedi.

Geleceğe İlişkin Yol Haritası Hazırlandı

Erdal Bahçıvan, sürdürülebilirlik konusunda metodolojik bir bakış açısıyla yılbaşından itibaren attıkları adımları ve almaya çalıştıkları önlemleri şu şekilde paylaştı:

"Ülkemiz sanayisinin dünyanın bugün en önemli gündem konusu haline gelmiş olan sürdürülebilirlik bağlamındaki dönüşümü, önemli bir gereklilik olarak karşımıza çıkıyor.

Bu nedenle sürdürülebilirlik konusunda geçen yıldan bu yana geleceğe ilişkin bir yol haritası hazırladık. Çünkü sanayinin tabanını, temel sektörlerini farklı farklı boyutta tetikleyecek birçok faktör ile karşı karşıyayız. Sürdürülebilirlik çalışmalarımızı yürütmek üzere organizasyon yapımızda da bir değişikliğe gittik ve İSO Sürdürülebilirlik ve Koordinasyon Şubesini hayata geçirdik. Yeni oluşturduğumuz Şubemiz, ilgili diğer şubelerimiz ve kendi sürdürülebilirlik alanında yarattığı değerle öne çıkan S360 firmasından aldığımız güçlü danışmanlık desteği ile sanayimize yol gösterecek bir merkez görevini görecek."

Sürdürülebilirlik Çalışmaları Beş Tematik Alanda Toplandı

Sürdürülebilirlik çalışmalarını beş tematik alanda topladıklarını belirten Bahçıvan, sözlerini şöyle sürdürdü: "İSO olarak sürdürülebilirlik yolculuğunda vizyonumuzu "Sanayi şirketlerimizin, küresel değer zincirinde yüksek katma değer üretmelerine ve rekabetçi sürdürülebilirlik yetkinliklerini artırmalarına destek olmak" şeklinde güncelledik. Bu vizyon doğrultusunda sürdürülebilirlik çalışmalarımızı şu beş tematik alanda yürütüyoruz:

- İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Sanayi alanında; iklim değişikliğinin sektörel etkilerine ve hem bu etkileri azaltmaya hem de etkilere uyum sağlayamaya yönelik çalışmalara odaklanacağız.

- Daha iyi büyüme modelleri oluşturmak ve lineer ekonomiden döngüsel ekonomiye geçmek için pandemi önemli bir fırsat yarattı. Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerjiye geçiş ile küresel sera gazlarını yüzde 55 oranında düşürürken, kalan yüzde 45'i de döngüsel ekonomi ile azaltabiliriz düşüncesiyle ikinci tematik alanımızı döngüsel ekonomi olarak belirledik.

- Yaşanan teknolojik dönüşüm ile birlikte sosyo-ekonomik kutuplaşmanın küresel ölçekte işsizliğe, gelir eşitsizliğine ve sosyal istikrarsızlığa yol açması bekleniyor. Sürdürülebilir büyümeyi sağlamak için bu hızlı dönüşüm dalgasının yakalanması, işin geleceğini şekillendirmek için proaktif bir yaklaşım benimsenmesi ve şirketlerin çalışanların gelir güvenliği ve refah ihtiyaçlarını karşılaması büyük önem taşıyor. Bu sebeple işin geleceği üçün-

optrel
OS/EVOLUTION
www.optrel.com

cü tematik alanımızı oluşturuyor.

· Dördüncü tematik alanımız ise güvenli çalışma ortamı. Çalışma ortamının, mümkün olduğunca güvenli olacak şekilde tasarlanmasına ve tehlikelerin ortadan kaldırılması için güvenliği merkezine alan bir kurum kültürü oluşturulmasına odaklanıyor.

· Böylesine bir dönüşümün sanayicimiz için önemli bir yatırım maliyeti doğurduğu aşikar. Bu nedenle son tematik alanımızı sürdürülebilir finans olarak belirledik. Bu alandaki çalışmalarımızla sürdürülebilir finans olgusunu yaygınlaştırmayı, bu konuda mevcut imkanlar ile ISO üyelerini buluşturmayı ve ihtiyaç duyulan sürdürülebilir finansal kaynağın oluşturulmasında özel sektörü harekete geçirmeyi hedefliyoruz."

Sektörel Bazlı Sürdürülebilirlik Rehberleri Hazırlanıyor

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, sürdürülebilir üretim konusunda raporların ve analizlerin ötesinde, uygulama öncelikli bir yaklaşımı da benimsediklerinin altını çizerek şunları söyledi:

· "Tematik alanlar çerçevesinde sektörlerimizin sürdürülebilirlik önceliklerinin ortaya çıkarılması ve performans kriterlerinin belirlenmesi, sektörel bazlı riskler ve fırsatlar için yol gösterici rehberler hazırlıyoruz. Meslek komitelerimizle birlikte oluşturacağımız bu rehberlerle firmalarımızın öz değerlendirmeye yapabilecekleri araçlar oluşturacağız.

· Sürdürülebilirlik konusundaki farkındalığın artırılması, böylece şirketlerdeki bilgi eksikliklerini gidermek ve nitelikli iş gücünün yetişmesine katkıda bulunmak amacıyla yoğun ve seri sürdürülebilirlik eğitim programları düzenleyeceğiz. Bütün bu çalışmalara bu kadar önem vermemizin en önemli nedeni, bu süreçteki zaman kaybına artık Türk sanayisinin tahammülünün olmamasıdır. Çünkü yaşanacak olan tüm gecikmeler, ekonomimizin ve sanayimizin rekabet gücüne olumsuz yansıtacak, sanayicinin hem finansman kaynaklarına ulaşmasını güçleştirecek hem de ciddi pazar kayıplarına yol açabilecek.

· Bu riskleri de göz önünde bulundurarak ve bir an önce aksiyon almak için "İSO Sürdürülebilirlik Platformu"nu kurduk ve platform ilk toplantısını gerçekleştirerek çalışmalarına başladı. İSO Sürdürülebilirlik Platformu ile tüm bu faaliyetlerimizde stratejik yönlendirmeyi yapacağız. Bir nevi think-tank görevi görecek olan bu platform sayesinde sürdürülebilirlik alanında

kayda değer çalışmalar yürüten sanayicilerimizin, akademisyenlerin, kamu, özel sektör ve STK temsilcilerinin katılımıyla önemli bir sinerji yaratmayı hedefliyoruz.

· İTÜ Arı Teknokent ile 2015 yılından bu yana geleceğin sanayicilerini ödüllendirmek üzere yapmakta olduğumuz ortak çalışmayı bu yıl "sürdürülebilirlik" konusundaki girişimleri desteklemek üzere bir adım ileri götürdük. Yılın sonunda, sürdürülebilirlik alanında yeni girişim ve teknolojileri desteklemenin heyecanının yaşayacağız.

· Sürdürülebilirlik alanında üretim, araştırma ve geliştirme yapan kişi ve kurumların elde ettiği yenilikçi deneyim ve birikimleri paylaşımlarını ve iş birlikleri geliştirmelerini sağlamak üzere "İSO Açık İnovasyon Platformunu" hayata geçireceğiz.

· İSO Genç Araştırmacı Programı ile de 21.yüzyılın akademik önderliğini yüklenecek genç araştırmacıların sürdürülebilirlik alanındaki çalışmalarını destekleyeceğiz.

· Tüm yıla yayılmış şekilde sürecek bu faaliyetlerimizi yıl sonunda Sürdürülebilirlik Zirvesi ile taçlandırmayı hedefliyoruz. Gelenekselleşen ve bu yıl 15.kez gerçekleştirilecek olan İSO Sanayi Kongresini sürdürülebilirlik teması ile bir zirve şeklinde düzenleyeceğiz ve konunun geniş kitlelere ulaşmasına, kolektif bir bilinç ve farkındalık oluşmasına katkı sağlayacağız."

Paris İklim Anlaşması...

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "sürdürülebilirlik" temasının artık tüm ülkeleri en üst düzeyde kapsayan bir gündem haline geldiğini de vurgulayarak "Dünyanın artık pandemiden sonraki temel ajandasının, iklim ve sürdürülebilirlik olduğu açık. Birleşmiş Milletler'den G20 ve G7'ye kadar bu kadar geniş bir mutabakat ve ortak kararın olduğu bir konuda, Türkiye'nin siyaset başta olmak üzere her kurumunun, bu konuya ivedilikle odaklanması gerektiği açıktır. Türkiye, G20 ülkeleri içinde Paris İklim Anlaşması'nı imzalayan ama parlamentosunda henüz onaylamayan tek ülke. Dünyada da Eritre, İran, Irak, Libya, Güney Sudan ve Yemen ile birlikte anlaşmayı onaylamayan birkaç ülkeden birisi. Türkiye'nin bu anlaşmayı onaylamamış olmasının bu saatten sonra artık savunulacak bir tarafı yok. Bu konuda oluşacak her türlü gecikme, ülkemiz için ileride çok daha zor kapanacak, itibar dahil bedeli çok daha yüksek olacak riskler içermeye başladı. Türk sanayicileri olarak, 'Paris İklim Anlaşması'nı parlamentosunda onaylamış bir kulübün üyesi olmak istiyoruz" diye konuştu.

EKONOMİDE HACİM TUTKUSU

Çetin ÜNSALAN

Öğrenci olduğunuzu, şehir dışında okuduğunuzu ve bir ev arkadaşı ile 60 metrekarelik bir daireyi paylaştığınızı düşünün. Nasıl bir sistem kurarsınız? İkinizin de birer odası ve ortak yaşam alanı vardır.

Fakat arkadaşınız biraz savruk olsun. Sürekli eve yeni bir şeyler alıp, kendi yaşam alanını genişletsin. Bir süre sonra sizin odanıza da eşya koymaya başlasın. Günün sonunda çok kısıtlı bir alanda yaşayıp, masrafları ortak karşılamayı kabul eder misiniz? Kimse etmez...

Peki, çözüm ne?

Daha büyük bir eve çıkmak mı? Hadi diyelim 100 metrekareye çıktınız ama arkadaşınızın eşyaları daha çok ve tavrı da devam ediyor. Şimdi kendinize şu soruyu sorun: Bu hikâyenin sonunda kazançlı mısınız, zararda mısınız?

İşte Türkiye'nin dış ticaret meselesine bakış açısı aynen bu. Sürekli daha büyük metrekaredeki bir eve çıkarak sorunu çözeceğini zannediyor. Her ülkeyle ihracatımızı arttırmanın peşinde koşuyoruz. Doğru mu? Kısmen...

Çünkü, ev örneğinde olduğu gibi dengeyi konuşmuyorsanız, yani dış ticaret dengesinden söz etmiyorsanız; sadece masraflarınızı arttıran başka ve daha büyük bir evin peşinde sürüklenirsiniz.

İhracat hedeflerimizi yukarı çekiyoruz; ama dış ticaret dengesini konuşmuyoruz. ABD ile 100 milyar dolar ticaret hacmi yaratmak gibi. Ya da daha yakın bir örnek verelim. TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun Rusya değerlendirmesi de, niyet böyle olmasa da, netice itibarıyla bu kapıya çıkıyor.

Ne dedi TOBB Başkanı? Pandemi koşullarına rağmen Rusya ile dış ticaretimizde 22 milyar doları bulduk. Ama yetmez; bunu 100 milyar dolara çıkarmamız gerekir. O zaman başta verdiğim örnek üzerinden Rusya'ya biraz mercek tutalım.

Rusya ile ikili ticaretimizde en iyi yıl 2012... 33,3 milyar dolar... Peki, o zaman da bugün de değişmeyen ne? Dört birim ürün

ya da hizmet alıp, bir birim ürün ya da hizmet sattığımız gerçeği...

Rusya toplamda zaten 100 milyar dolar dış ticaret fazlası veren bir ülke. Elbette bunda enerji faktörünün rolü var. Peki, Türkiye'nin, ciddi ve gelişmiş ekonomiler içinde kaç tane dış ticaret fazlası verdiği ülke sayabiliyoruz? Oranları en yakın Almanya var ve orada da dış ticaret aleyhimize sonuçlanıyor.

Çin'den bahsediliyor; Rusya'daki benzer oranlar orada da karşımıza çıkıyor. Demek ki günün sonunda bizim kaç dolarlık mal sattığımızın değil, ikili ticarete günün sonunda kasamıza kaç dolar koyduğumuzun önemi var.

Şayet dış ticareti, ihracattan ibaret tutup kendimizi kandırmak yerine, toplamda değerlendirmesiz ve hacmi büyütme yerine dengeyi sağlamayı konuşmazsak, buna ne para ne can dayanır? Sizce de artık bakış açısını değiştirmenin zamanı gelmedi mi.

ÖNCE ZENGİNLEŞTİREN SONRA YOKSULLAŞTIRAN BÜYÜME

Dr. Mahfi EĞİLMEZ

Ülke daha fazla üretip daha fazla ihraç eder hale geldiği halde dış ticaret hadleri bozulduğu için daha az tüketebilir duruma gelmişse bir başka ifadeyle ülke büyümüş ama refahı azalmışsa buna yoksullaştıran büyüme deniyor (Jagdish Bhagwati'nin yoksullaştıran büyüme tezi.)

Türkiye'de daha değişik bir yoksullaştıran büyüme süreci yaşanıyor. Bunu ortaya koyabilmek için bir grafikten yararlanalım.

Bu grafikte Türkiye'nin kişi başına yıllık ortalama geliri ve USD/TL kurundaki değişim yer alıyor. 2001 krizi öncesinde 4.000 doların üzerinde olan kişi başına gelir, krizle birlikte 3.000 dolar düzeyine gerilemiş, ardından IMF destekli Güçlü Ekonomiye Geçiş Programıyla birlikte yükseliş başlamış. 2003 yılında kriz öncesi düzeyi geçen kişi başına gelir yükselmeye devam etmiş. Arada 2008 krizinin etkisiyle yaşanan düşüş (ki bu bize krizin teğet geçmediğini net bir biçimde gösteriyor) dışında 2013 yılına kadar yükseliş sürmüştü. 2013 yılı 12.480 dolarla kişi başına ortalama yıllık gelirden bugüne kadar ulaşabildiğimiz doruk noktasıdır. O tarihe kadar USD/TL kurunda neredeyse bir sabitleşme olduğu görülüyor. İşin anahtarı buradadır. Bu durum program çerçevesinde alınan önlemler sonucu beklentilerdeki olumlu gelişimle doğal olarak ortaya çıkmış bulunuyor.

Kişi başına gelirden özellikle 2003-2009 arasındaki hızlı çıkışın ardında yatanların neler olduğunu doğru anlayabilirsek ileride de buna göre adımlar atarak bir çıkış yakalama olanağı bulabiliriz. Güçlü Ekonomiye Geçiş Programıyla birlikte atılan önemli adımlar şunlardı: Bankacılık reformu yapıldı, kamu mali disiplini sağlanarak bütçe açıkları hızla düşürüldü, kamu kesiminin mali disipline girmesiyle enflasyon ve ona paralel olarak da faizler düştü. 2005 yılında AB ile tam üyelik müzakerelerinin başlamasıyla Türkiye'ye yüksek miktarda doğrudan yabancı sermaye girişi başladı.

Yalnızca 2006 yılında önceki seksen yılda gelen doğrudan yabancı sermaye tutarından fazlası geldi. Bu döviz girişi kuru düşürdü ve yıllarca 1 USD = 1,5 TL düzeyinde kalmasını sağladı. Bu gelişme Türk insanın yeniden kendi parasına güvenini artırdı ve 2002 yılında yüzde 57 dolayında olan Dolarizasyon Oranı (Bankalardaki yabancı para mevduatının toplam mevduat içindeki payı) 2010 yılında yüzde 29'a geriledi. Dönemin en önemli özelliği ve önceki dönemden farklılığı; beklentilerin olumlu hale gelmiş olmasıydı.

Türkiye 2010 yılından başlayarak bu yükseliş ivmesini kaybetmeye başladı. Bunun da bazı nedenleri var. IMF programı 2008 yılı Mayıs ayında tamamlandı ve yenilenmedi. Bu programın kendine göre bir zorlayıcı etkisi vardı, bunun kalkmasıyla birlikte siyasette belirli bir

rahatlama ortaya çıktı ve popülizme dönüş başladı. Aynı yılda Türkiye AB ile tam üyelik idealinden kopmaya başladı. Müzakereler aksadı, verilen sözler yerine getirilemez oldu. Bunların sonucunda Türkiye'nin risk primi yükseldi, kur yükselmeye başladı. Yapılması gereken yapısal reformlar yapılmadı, hatta Merkez Bankası'nın ve düzenleyici denetleyici kurumların bağımsızlığı gibi, denetim, hesap verilebilirlik ve şeffaflık gibi birçok alanda yapısal bozulmalar ortaya çıktı. Ekonomide başlayan bu bozulmalara sosyal ve siyasal alandaki bozulmalar eşlik etti. Türkiye, uluslararası alanda hukukun üstünlüğü endeksi, basın özgürlüğü endeksi, demokrasi endeksi gibi endekslerin hepsinde geriye gitti. Bu gelişmelerin sonucu olarak Türkiye'ye döviz girişi düşmeye ve cari açığın doğrudan yabancı sermaye yatırımlarıyla finansmanının yerini dış borçlanmayla finansman almaya başladı.

Grafik bize 2008-2013 arasındaki ivme kaybını gösteriyor. Bu dönemde 2003-2008 arasındaki çıkış hızını kaybetmiş olduğumuz açıkça

görülüyor. 2013 başlarında zamanın Fed Başkanı Bernanke'nin 'parasal gevşemenin sonuna geliyoruz' şeklinde özetlenebilecek konuşması sonrası gelişme yolundaki ülkelerden para çıkışı başladı. AB ile müzakereleri neredeyse askıya alınmış olan ve yapısal reformları yapamayan Türkiye bu gelişmeden en ağır biçimde etkilenen gelişme yolundaki ülke oldu. USD/TL kuru hızla yükselmeye yöneldi ve bu yükselişle birlikte kişi başına gelirimiz de düşüşe geçti. 2005-2017 arasında dünya kişi başına gelir ortalamasının üzerine çıkmayı başarmış olan Türkiye, 2018 yılından başlayarak dünya kişi başına gelir ortalamasının oldukça gerisine düşmüş durumdadır.

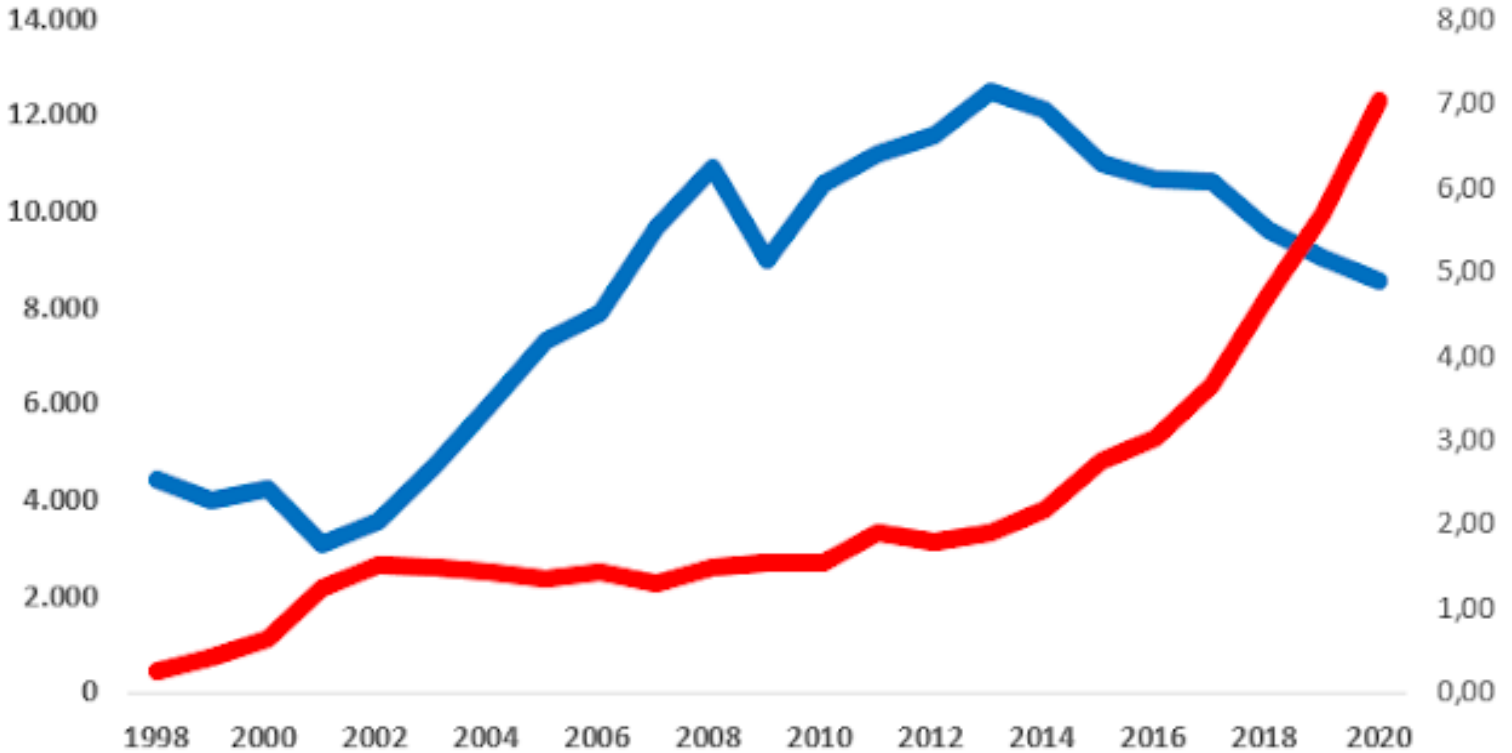
Türkiye'nin 2003-2020 arasında yaşadığı bu gelişme önce zenginleştiren sonra yoksullaştıran büyüme serüvenidir. Türkiye, doğru politikalar uyguladığı 2003-2008 arasında kişi başına gelirini hızla artırarak zenginleştiren büyüme olgusunu yaşamış, çeşitli bozulmalar olsa da bu eğilim 2013 yılına kadar sürmüştü ve Türkiye azalan bir eğilimle de olsa

kişi başına gelirini artırarak büyümeye devam etmiştir. 2013-2020 arası dönem ise Türkiye'nin olumlu ivmeyi yitirdiği dönemdir. Bu dönemde ekonomi büyümeye devam etse de kişi başına gelir sürekli düşüş halinde olmuştur. Bu döneme de yoksullaştıran büyüme dönemi diyebiliriz.

Özetle söylemek gerekirse Türkiye 2003-2013 arasında zenginleştiren büyüme, 2014'den bugüne kadar da yoksullaştıran büyüme olgusu yaşamış bulunmaktadır.

Türkiye'nin kişi başına gelirini artırmaya devam edebilmesi için 2009'dan ve özellikle de 2013'den sonra yaptıklarının tersini yapması, bir başka ifadeyle hiç zaman geçirmeden AB ile tam üyelik müzakerelerine geri dönmesi, sosyal, siyasal ve ekonomik alanda yapısal reformları yapması gerekiyor. Ancak bunlar yapılabilirse Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı uygulaması sırasında olduğu gibi doğrudan yabancı sermaye girişinin de etkisiyle yeniden bir zenginleştiren büyüme modeline dönüş sağlanabilir.

Kişi Başına Gelir (USD) ve USD/TL Kuru

FORTUNE 500 TÜRKİYE ARAŞTIRMASININ SONUÇLARI AÇIKLANDI

Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin sıralandığı Fortune 500 Türkiye Araştırması'na göre, şirketlerin 2020 yılı net satışları bir önceki yıla göre yüzde 6,3 artarak 1,9 trilyon TL'ye yükseldi. Bu durum Fortune 500 Türkiye Araştırması'nda son 10 yılda görülen en düşük büyüme oranı olurken, son yıllarla kıyaslandığında da büyümenin önemli oranda hız kestiği görülüyor. Şirketlerin 2020 yılı net kârı bir önceki yıla göre yüzde 15 düşerken, çalışan sayısı da 2015 yılından bu yana ilk defa azaldı.

Enerji Piyasaları İşletme A.Ş., uzun yıllardır Fortune 500 Türkiye'nin bir numarası olan TÜPRAŞ'tan zirveyi aldı.

Fortune Türkiye ve CRIF Türkiye'nin 2008 yılından bu yana birlikte gerçekleştirdiği ve Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin listelendiği 'Fortune 500 Türkiye-2020 Araştırması'nın sonuçları açıklandı. Fortune Dergisi Yayın Yönetmeni Şule Laleli, Fortune 500 Türkiye Editörü Ersan Taylan ve CRIF Analitik Birim Müdürü Yavuz Arsoy'un katılımıyla düzenlenen basın toplantısında sonuçlar kamuoyu ile paylaşıldı. Fortune 500 Türkiye-2020 listesinde yer alan şirketlerin net satışları bir önceki yıla göre yüzde 6,3 oranında artarak 1 trilyon 939 milyar TL'ye yükseldi. 2018 yılında yüzde 31,8, 2019 yılında yüzde 14,9 artış göz önünde bulundurulduğunda 2020 yılında şirketlerin net satış gelirlerindeki artışın önemli oranda hız kestiği görülüyor. Ayrıca 2020,

Fortune 500 Türkiye şirketlerinin son 10 yılda büyüme anlamında en düşük performansı gösterdikleri yıl oldu. ÜFE ile arındırıldığında ise net satışların reel olarak yüzde 15,1 oranında düştüğü görülüyor. Fortune 500 Türkiye-2020 Araştırması, bu anlamda küresel salgın nedeniyle tarihte benzeri görülmeyen belirsizlik ve arz-talepte yaşanan şokların, şirketler ekosisteminde yarattığı olumsuzluğu net olarak ortaya koyuyor.

Zirvenin Yeni Sahibi EPIAŞ

Bu yıl 14'üncüsü açıklanan, finansal kurumlar ve holding dışındaki tüm sektörleri kapsayan Fortune 500 Türkiye-2020 listesinde en önemli değişim zirvede yaşandı. Enerji Piyasaları İşletmesi A.Ş. (EPIAŞ), uzun yıllardır Fortune 500 Türkiye'nin bir numarası olan TÜPRAŞ'ı geçerek, zirvenin yeni sahibi oldu. 2020 yılında net satış gelirlerini bir önceki yıla göre yüzde 20,3 artıran 105.8 milyar liraya çıkaran EPIAŞ, açık ara Fortune Türkiye 500 sıralamasının birincisi oldu. EPIAŞ'ın Fortune 500'de yer alan şirketlerin toplam net satış gelirlerinden aldığı pay ise yüzde 5,5 oldu. Net satış gelirleri itibarıyla zirveye çıkan EPIAŞ, 78.5 milyon TL Faiz ve Vergi Öncesi Kâr (FVÖK) ile kâr sıralamasında listede ancak 316'ncı sırada yer alabildi. Petrol fiyatlarında yaşanan düşüşün ve talepte meydana gelen azalışın sonucu üretimdeki daralmanın etkisiyle 2020 yılında bir önceki yıla göre net satış gelirleri yüzde 29,4 oranında düşerek 63.2

milyar lira olan TÜPRAŞ, Fortune 500 Türkiye-2020 listesinde ikinciliğe geriledi. 2020 yılında net satış gelirini bir önceki yıla göre yüzde 38 artırarak 55.5 milyar liraya çıkaran BİM, uzun yıllardır sürdürdüğü istikrarlı büyümeyle Türkiye'nin en büyük 3'üncü şirketi olmayı başardı. 2020 yılında bir önceki yıla göre yüksek oranlı büyümenin yaşandığı otomotiv sektörünün önde gelen şirketlerinden Ford Otomotiv, bir önceki yıla göre net satış gelirlerini yüzde 26,1 oranında artışla 49.5 milyar TL'ye çıkararak Fortune 500 Türkiye listesinde 4'üncülüğe yükseldi. Pandemi nedeniyle küresel anlamda yaşanan seyahat kısıtlamalarından olumsuz etkilenen Türk Hava Yolları'nın, 2020 yılında net satış gelirleri, bir önceki yıla göre yüzde 38,2 oranında düştü. 46.5 milyar net satış geliri ile Türk Hava Yolları, Fortune 500 Türkiye-2020 sıralamasında, bir önceki yıla göre iki basamak düşerek 5'inciliğe geriledi. Net satış gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 18,6 düşüşle 43.7 milyar TL'ye gerileyen Petrol Ofisi de iki basamak düşerek Fortune 500 Türkiye-2020 listesine 6'ıncı sıradan girdi. Ahlatçı Kuyumculuk, listeye 41.5 milyar TL net satış geliriyle 7'inci sırada, Arçelik, 40.9 milyar TL ile 8'inci sırada girerken, bir önceki yıl 5'inci sırada olan Opet ise 38.6 milyar TL net satış geliriyle listeye 9'uncu sırada girdi. Net satış gelirlerini bir önceki yıla göre yüzde 16,7 artırarak 32 milyar liraya çıkaran Erdemir ise Fortune 500 Türkiye-2020 listesine, 10'uncu sırada girmeyi başardı. Fortune 500 Türkiye sıra-

Fortune 500 Türkiye-2020 listesindeki şirketlerin toplam net kârı, geçen yıla göre yüzde 15 oranında düşerek 66.4 milyar TL'ye geriledi. Şirketlerin esas faaliyet kârları yüzde 14,6 oranında artmasına rağmen, döviz kurlarında yaşanan artışın da etkisiyle finansman giderlerinde gerçekleşen yüzde 31,2 oranındaki artışın, net kârı olumsuz etkilediği görülüyor.

lamasında yer alan ilk 10 şirket, 517.2 milyar TL net satış geliri ile toplam satışların yüzde 26,7'sini gerçekleştirdi.

1 Milyar TL'nin Üzerinde Net Satış Geliri Olan Şirket Sayısı 353'e Çıktı

Fortune 500 Türkiye-2019 listesinde 323 olan 1 milyar TL'nin üzerinde net satış gelirin sahip şirket sayısı, Fortune 500 Türkiye-2020 listesinde, 353'e çıktı. Net satış gelirleri 10 milyar TL'nin üzerinde olan şirket sayısı ise 33'ten, 37'ye çıktı. Fortune 500 Türkiye 2020 listesinde, 500'üncü, yani en son sırada yer alan şirketin net satışları 629.3 milyon olarak gerçekleşti. Fortune 500 Türkiye Araştırması'nın açıklandığı 2008 yılından itibaren bakıldığında listeye giriş çitasının her yıl yükseldiği görülüyor. Diğer yandan Fortune 500 Türkiye listesinde yer alan şirketlerin, Türkiye'nin GSYİH'ı içindeki payı da yüzde 42,6'dan yüzde 38,4'e geriledi.

İhracat Dolar Bazında Yüzde 26,1 Geriledi

Fortune 500 Türkiye şirketlerinin toplam ihracatı, 2020 yılında bir önceki yıla göre, TL bazında yüzde 8,7 düşerek 471 milyar liraya geriledi. İhracat dolar bazında ise bir önceki yıla göre yüzde 26,1 azalarak 67.2 milyar dolara geriledi. Fortune 500 Türkiye sıralamasında yer alan şirketlerin, 388'i ihracat yapıyor. Fortune 500 Türkiye'de yer alan şirketlerin net satışlarının yüzde 75,7'si iç satışlardan oluşurken, ihracatın payı yüzde 24,3'e geriledi.

Türkiye İhracatçı Birlikleri (TİM) ve Hizmet İhracatçıları Birliği tarafından açıklanan 2020 yılı ihracat verilerine göre, Türkiye'nin toplam ihracatı 2020 yılında 204.1 milyar dolar oldu. Bu da Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 32,9'unun Fortune 500 Türkiye şirketleri tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koyuyor. Fortune 500 Türkiye ihracat listesinin, uzun bir zamandan beri lideri olan THY, 2020 yılında da liderliği kimseye bırakmadı. Ford Otomotiv en fazla

ihracat gerçekleştiren 2'inci şirket olurken, Fortune 500 Türkiye sıralamasında Arçelik 3'üncü, RC Rönesans 4'üncü ve Anadolu Efes 5'inci oldu.

Finansman Giderleri Arttı, Net Kâr Düştü

Fortune 500 Türkiye-2020 listesinde yer alan şirketlerin, net satış gelirlerinde bir önceki yıla göre reel olarak gerilemenin yanında kârın da önemli oranda düştüğü dikkat çekiyor. Fortune 500 Türkiye-2020 listesindeki şirketlerin toplam net kârı, geçen yıla göre yüzde 15 oranında düşerek 66.4 milyar TL'ye geriledi. Şirketlerin esas faaliyet kârları yüzde 14,6 oranında artmasına rağmen, döviz kurlarında yaşanan artışın da etkisiyle finansman giderlerinde gerçekleşen yüzde 31,2 oranındaki artışın, net kârı olumsuz etkilediği görülüyor. Fortune 500 Türkiye şirketlerinin net satış kârlılığı; 2019 yılında yüzde 4,28 iken, 2020 yılında yüzde 3,42 seviyesine geriledi. 2019 yılında yüzde 11,73 olan öz kaynak kârlılığı ise 2020 yılında yüzde 8,27'ye düştü.

Fortune 500 Türkiye şirketlerinde 407'si kâr açıklarken, 93'ü zarar açıkladı.

İstihdam Azaldı

Fortune 500 listesindeki şirketlerin, 2019 yılında 1 milyon 351 bin olan istihdam sağladığı kişi sayısı, 2020 yılında 1 milyon 278 bin kişiye geriledi. Fortune 500 Türkiye listelerine, yıllar itibarıyla bakıldığında 2015 yılından bu yana istihdamın ilk kez düştüğü görülüyor. Türkiye'de toplam istihdamın daha yüksek oranda gerilemesinin etkisiyle Fortune 500 Türkiye şirketlerinin Türkiye'deki toplam istihdam içindeki payı; 2019'da yüzde 4,8 iken bu oran 2020'de yüzde 4,9'a çıktı.

BİM, 60 bin 663 çalışanı ile istihdamda ilk sırada yer aldı

Fortune 500 Türkiye listesinde BİM, 60 bin 663 çalışanı ile istihdamda ilk sırada yer aldı. RC Rönesans İnşaat Taahhüt, 50 bin 794

çalışanı ile ikinci sırada yer alırken, 38 bin 458 çalışanı ile Migros, Fortune 500 Türkiye listesinde en fazla istihdam sağlayan üçüncü şirket oldu.

5 Şirketten Biri Halka Açık

Türkiye'de bu yıl yoğun bir halka arz süreci yaşansa da büyük şirketlerin halka arz ilgisinin artmadığı aksine gerilediği Fortune 500 Türkiye listesinde yer alan Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin sayısında da net olarak görülüyor. Fortune 500 Türkiye listesinin ilk açıklandığı 2008 yılında 124, 2009 yılında ise 129 şirket Borsa İstanbul şirketi iken, bu yılki listede yer alan 500 şirketten 99'u Borsa İstanbul şirketlerinden. Başka bir ifadeyle Fortune 500 Türkiye şirketlerinin sadece beşte biri Borsa İstanbul'da işlem görüyor.

Fortune 500 Türkiye Şirketlerinin Tamamı...

Fortune 500 Türkiye şirketlerini küresel rakipleri ile kıyasladığımızda çok küçük kaldıklarını görüyoruz. Türkiye'de 10 milyar liranın üzerinde net satış geliri sahip şirket sayısı artsa da Fortune 500 Türkiye-2020 sıralamasında yer alan şirketlerin, toplam net satış gelirleri dolar bazında yüzde 14 oranında düşerek 276.6 milyar dolara geriledi.

Fortune 500 ABD listesinin ilk sırasında bulunan Walmart'ın net satışları ise bu yıl açıklanan verilere göre, 559.2 milyar dolara ulaştı. Bu anlamda Fortune 500 Türkiye şirketlerinin net satışlarının toplamı Walmart'ın yarısı bile (yüzde 49.5) yapmıyor.

Apple'ın net satış geliri ise 274.5 milyar dolara ulaştı.

Fortune 500 Türkiye şirketlerinin tamamı, Fortune 500 ABD listesine ancak üçüncü sıradan girebiliyor. Fortune 500 ABD listesinde 2'inci sırada yer alan Amazon.com'un net satışları 386.1 milyar dolar, 3'üncü sırada yer alan Apple'ın net satış geliri ise 274.5 milyar dolara ulaştı.

ŞEKERİN TADI, KOTA ve ÖZELLEŞTİRME İLE NASIL KAÇTI?KİMİN İŞİNE YARADI?

Prof. Dr. Mustafa KAYMAKÇI

7 Haziran 2021 tarihinde medya haberlerinden Nişasta Bazlı Şeker (NBŞ)'in kotasının yüzde 100 artırılarak, yüzde 2,5'tan yüzde 5'e çıkarıldığını öğrendik.

Kota ve Özelleştirme

Bilindiği üzere pancar yanında mısır gibi diğer bitkilerden elde edilen şeker benzeri maddeler Nişasta Bazlı Şeker (NBŞ) olarak adlandırılıyor. Bunların toplam şeker üretimindeki payına Kota diyoruz. NBŞ'nin dışında bir de kimyasal kökenli tatlandırıcılar var.

AB ülkelerinde kota oranının % 0-4 oranında değiştiği biliniyor

Dilerseniz Türkiye'deki kotanın kısa geçmişine bir bakalım.

Türkiye'de şeker, şeker pancarından üretiliyordu. Bu, ilk defa Kemal Derviş Yasaları ile bozuldu.

Belleklerimiz bir sorgulayalım. Özelleştirme çalışmalarında Kemal Derviş'i de iyi tanımak gerekiyor. Ecevit Hükümeti tarafından 2001 yılında, Türkiye ekonomisini kurtarmak (!) amacıyla devlet bakanı yapıldı. 15 günde 15 yasayla pancara ve tütüne kota konuldu, şeker ve tütün fabrikalarının satılması kolaylaştırıldı. Şeker Yasası, Tütün Yasası ve Tuz Yasası gibi yasalar doğrudan tarım ve gıda ile ilgiliydi. Ancak onlarla dolaylı bağlantılı üç yasanın içeriğine de değinmek gerekiyor. Uluslararası Tahkim Yasası ile yabancılık unsurunun bulunduğu kamu hizmetleriyle ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların uluslararası mahkemelerde taşınabilmesini sağlandı. Ulusal irade emperyalist merkezlere devredildi. İhale Yasası ile kamu ihalelerine yabancılar için konulan sınırlamalar kaldırıldı. Ardından defalarca değiştirilen ihale yasalarıyla devlet delik deşik edildi. İhaleye verilmeyen devlet işi bırakılmadı. Ekonomik ve Sosyal Konsey Yasası ile sendikaları denetleyecek merkez oluşturuldu. Kamunun, işçi, işveren örgütlerinin bulunduğu örgüte, Ekonomik ve Sosyal Konsey (ESK) adı verildi.

Yıllar sonra eski bakanlardan, üstelik sağ eğilimli Güneş Taner, Derviş hakkında şunları söylüyordu: "Özel bir görevi vardı. Yerli sermayeyi biçerek yabancılara kapıları sonuna kadar açtı. Bankalar ve sigorta şirketleri el değiştirdi" (Bakınız:www.ensonhaber.com/kemal-dervis-ve-catherina-40-milyar-dolari-ne-yapti)

Ancak, yıllar sonra 2014 yılında yapmış olduğu bir söyleşide Kemal Derviş; "Bizi Özelleş-

tirmeye Zorladılar" diye bir itirafta bulunuyor ve "...Daha sonra ABD'ye geldim ve Başkan Bush'un Hazine Bakanı beni çok soğuk karşıladı... Kendisi 'krediye hiç gerek yok' dedi. Eğer bilmiyorsanız 'özelleştirme konusunda size yardımcı olayım. Ama özelleştirirken satacaksınız, piyasa ne verirse o fiyata satacaksınız. Biz bu kadar ucuza satmayız diye bir tutum içine girerseniz o zaman hiçbir şeyi başaramazsınız" dediklerini anlatarak aslında kendisine verilen uluslararası görevi örtmeye çalışıyordu (Bakınız:www.egitimajansi.com/haber/kemal-dervisten-itiraflar.)

Özelleştirme şampiyonlarına soralım. Kemal Derviş nerede? Belki kiminiz unutmuş olabilir.

Türkiye'de NBŞ üretimi, beş firmanın denetiminde. Mısır şurubunun fiyatı, şeker pancarı şekerine göre ton başına 250-300 dolar daha ucuz ve sıvı olarak pazarlanabilmekte. Bu nedenlerle, şekerlemeler, unlu mamuller, reçel, alkollü ve alkolsüz içecekler gibi şekerli gıda sanayinde yaygın olarak kullanılıyor.

NBŞ'lerin tüketimi, AB'nde ve dünyada düşerken Türkiye'de yükseliyor. Türkiye'de kişi başına NBŞ tüketimi 5 kg. iken, 27 üyeli AB'de bu miktar 1 kg. civarında.

Nişasta Bazlı Şeker Tüketimi Sağlığımıza Zarar Veriyor

- Türkiye'de mısırdan üretilen NBŞ,vücutta früktoza dönüşüyor.Fruktoz, insülin direncini olumsuz olarak tetikliyor. Şeker hastalığı ve şişmanlık yaratıyor.

- NBŞ, kanserden kalp hastalıklarına ve karaciğer yetmezliğine neden oluyor.

- NBŞ, birçok kronik hastalıkları yol açıyor.

Sağlığımıza Korumak İçin Toplumsal Olarak Ne Yapabiliriz?

- Şekerlemeleri, kek ve pastaları ve reçellerimizi evimizde yapalım.

- Bebelerimize bisküvi, çikolata ve gazlı içecekleri almayalım.

- TV Reklamlarına kanmayalım. Örneğin 2016 yıllarda reklamlarda kadınlarda adet öncesi dönemde, hamilelikten önce ya da sonrasında gözlemlenen gıda intoleransına karşı çikolata öğütleniyordu. Ünlü oyuncular "Intense Krizi Sonuçta" diyordu.

- Canımız baklava ve helva gibi tatlıları çektığı zaman mutlaka şeker pancarı şekeri kullanıp kullanmadıklarını kontrol edelim.

- Ve de çevremizde siyasetçi varsa bu konuda da bir sorgulama yapalım.

**SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKAN YARDIMCISI KACIR:
“TÜRKİYE KENDİ SAVAŞ GEMİSİNİ İNŞA
EDEN 10 ÜLKE ARASINDA”**

Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacır, Türkiye'nin kendi savaş gemisini tasarlayan, inşa eden ve idamesini yapabildiği 10 ülke arasında olduğunu söyledi. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı öncülüğünde Tersane İstanbul'da hibrit olarak düzenlenen Türkiye Denizcilik Zirvesi, ikinci gününde devam ediyor. Zirve kapsamında düzenlenen Mavi Vatan Stratejisi oturumunda konuşan Kacır, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun (TÜBİTAK) ve Savunma Sanayii Araştırma Geliştirme Enstitüsü olarak Deniz Kuvvetleri Komutanlığının ihtiyaçları doğrultusunda yerli mühimmatlar geliştirmek için yoğun çaba içerisinde olduklarının altını çizdi.

TÜRKİYE'NİN BAŞARISI

Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacır, bugün Türkiye'nin kendi savaş gemisini tasarlayan, inşa eden ve idamesini yapabildiği 10 ülke arasında olduğunu, bunun da Türkiye'nin ve sanayinin bir başarısı olduğunu söyledi. 3 tarafı denizlerle çevrili bir ülke olarak tarih boyunca medeniyetimiz ve mevcudiyetimizi sağlamak üzere Türk deniz kuvvetleriyle önemli bir yere geldiğini ve güçlü donanmaya sahip olma iddiasının taşınıldığını belirten Kacır, “Nice kahraman denizci yetiştirmiş bir milletiz ve büyük deniz zaferlerine imza atmış bir ecdadın torunlarıyız” ifadelerini kullandı.

YERLİ VE MİLLİ

Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Kacır, şunları kaydetti: “Biz de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak gerek bugünkü deniz zaferlerine ve denizlerdeki enerji zaferlerine destek olacak sanayi adımlarını Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde sürdürdüğümüz milli teknoloji hamlesi sayesinde ortaya koymaya gayret ediyoruz. Milli Teknoloji Hamlesi dediğimizde Türkiye'nin stratejik bağımsızlığını sürdürebilmek için mutlaka yerli ve milli olarak geliştirmesi, üretmesi ve rekabetçi şekilde dünyaya ihraç edebilmesi adına gerekli tüm ürünleri, sistemleri, platformları, alt sistemleri, teknolojileri üretebilme yolculuğundan bahsediyoruz. Bir yandan özel sektörümüze destek olurken bir yandan kendi bünyemizdeki enstitülerimizle özellikle TÜBİTAK enstitümüzle bu yolculuğa katkı vermeye gayret ediyoruz. Deniz platformlarımız için geliştirilen yeni nesil füze sistemlerinden Kuzgun, Gökdoğan, Bozdoğan, SOM ve SOM-J füzelerinin deniz platformlarından atılmasına yönelik çalışmalarımızı yürütüyoruz. Yine benzer şekilde TÜBİTAK Bilgem bünyesinde de deniz savunmasına ilişkin özellikle elektronik sahasında kritik ve stratejik projelere imza atmaya gayret ediyoruz.” Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Selim Dursun da “Biz ticaretimizi, siyasetimizi, geleceğimizi, turizmimizi denizden elde edilen bütün nimetler adına her şeyi yapıyoruz” dedi. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı olarak son yıllarda yaptıkları düzenlemelerle sektörün önünü açıp dünyada söz sahibi olacak hamlelere yardımcı olduklarını belirten Dursun, “Örnekler verebiliriz. Türk sahipliği gemilerimizle 15'inci sıraya yükseldik. Bu kadar denizci ülkelerin olduğu yerde geçmişe baktığımızda kıyaslama noktasında çok gemi adamı yetiştiriyoruz. Türkiye'nin 155 bine yakın gemi adamı var. Bunları denizlere hakim ve etkin olmak adına yapıyoruz” diye konuştu. Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Dursun, “Sektörde birçok farklılık getirecek çalışmalar yapıyoruz ama asıl olan bizim son 20 yılda 37 tersaneden 87 tersaneye çıkmamız ve bu kabiliyet ve kapasitemizi artık damga vuracak şekilde yazmış oluyoruz” ifadelerini kullandı.

Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacır, bugün Türkiye'nin kendi savaş gemisini tasarlayan, inşa eden ve idamesini yapabilen 10 ülke arasında olduğunu, bunun da Türkiye'nin ve sanayinin bir başarısı olduğunu söyledi.

İHRACAT HAZİRANDA YÜZDE 46,9 ARTARAK 19 MİLYAR 773 MİLYON DOLAR OLDU

Genel Ticaret Sistemi (GTS)'ne göre, ihracat haziranda geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 46,9 artarak 19 milyar 773 milyon dolara, ithalat da yüzde 38,87 yükselişle 22 milyar 661 milyon dolara çıktı.

Ticaret Bakanlığı'nın haziran ayı geçici dış ticaret istatistiklerinden oluşan veri bülteni açıklandı. Genel Ticaret Sistemi'ne (GTS) göre, ihracat haziranda geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 46,9 artarak 19 milyar 773 milyon doları buldu. Yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgınının, Türkiye ve dünya ekonomilerinde etkilerinin sürmesine karşın haziranda, aylık, çeyreklik ve 6 aylık bazda tüm zamanların en yüksek ihracat değeri yakalandı.

İthalat da söz konusu dönemde yüzde 38,87 artışla 22 milyar 661 milyon dolara ulaştı. Dış ticaret hacmi yüzde 42,5 artarak 42 milyar 434 milyon dolara yükseldi. Dış ticaret açığı da yüzde 1,04 yükseldi ve 2 milyar 888 milyon dolara çıktı.

İhracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 87,3, altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 87,8 olarak hesaplandı.

Geçen ay en çok ihracat 10 milyar 264 milyon dolarla "ham madde (ara mallar)" grubunda gerçekleştirildi. Bu gruba 7 milyar 189 milyon dolarla "tüketim malları", 2 milyar 235 milyon dolarla "yatırım (sermaye) malları" takip etti.

Haziranda en çok ihracat yapılan fasıl ise 1 milyar 941 milyon dolarla "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler, diğer kara taşıtları" oldu. Bunu 1 milyar 879 milyon dolarla "kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler" ve 1 milyar 550 milyon dolarla "demir ve çelik" izledi. Geçen ay en fazla ihracat yapılan ülke, 1 milyar 704 milyon dolarla Almanya oldu. Bu ülkenin ardından 1 milyar 346 milyon dolarla ABD ve 1 milyar 268 milyon dolarla İngiltere geldi. Geçen ay en çok ithalat 17 milyar 38 milyon dolarla "ham madde (ara mallar)" grubunda gerçekleştirildi. Bu grubu, 3 milyar 387 milyon dolarla "yatırım (sermaye) malları" ve 2 milyar

207 milyon dolarla "tüketim malları" takip etti. Haziranda en çok ithalat yapılan fasıl, 3 milyar 658 milyon dolarla "mineral yakıtlar, mineral yağlar" olurken, bunu 2 milyar 676 milyon dolarla "kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler", 2 milyar 236 milyon dolarla "demir ve çelik" izledi. Bu dönemde en fazla ithalat 2 milyar 858 milyon dolarla Çin'den yapıldı. Bu ülkeyi 2 milyar 330 milyon dolarla Rusya ve 1 milyar 920 milyon dolarla Almanya takip etti. GTS kapsamında son 12 aylık dönemde ihracat bir önceki döneme göre yüzde 19,12 artarak 199 milyar 567 milyon dolar, ithalat ise yüzde 19,1 artarak 246 milyar 711 milyon dolar seviyesinde gerçekleşti. Dış ticaret hacmi bir önceki döneme göre yüzde 19,11 yükselişle 446 milyar 278 milyon dolar oldu. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 80,9 olarak kayıtlara geçti.

ÖZEL TİCARET SİSTEMİ'NE GÖRE DIŞ TİCARET

Özel Ticaret Sistemi'ne (ÖTS) göre ise ihracat haziranda yıllık bazda yüzde 47,59 artarak 18 milyar 805 milyon dolara, ithalat yüzde 38,28 yükselişle 21 milyar 910 milyon dolara çıktı. Dış ticaret açığı yüzde 0,05 yükselerek 3 milyar 105 milyon doları bulurken, dış ticaret hacmi yüzde 42,43 artışla 40 milyar 715 milyon dolara ulaştı. İhracatın ithalatı karşılama oranı da yüzde 85,8 oldu. Gümrük idarelerince haziranda tahsil edilen vergiler ise 25 milyar 895 milyon lira olarak hesaplandı.

ŞİRKET VERİLERİ

Haziran itibarıyla aktif limitet şirket sayısı 949 bin 648, ticari işletme sayısı 660 bin 669, şube sayısı 220 bin 314, anonim şirket sayısı 157 bin 172, kooperatif sayısı 31 bin 480, kolektif şirket sayısı 10 bin 836 ve komandit şirket sayısı 1923 oldu.

Türkiye genelinde geçen ay itibarıyla aktif firma sayısı 2 milyon 32 bin 42, esnaf ve sanatkâr iş yeri sayısı da 2 milyon 224 bin 566 olarak kayıtlara geçti.

OTOMOTİV İHRACATINDA LİDER KOCAELİ OLDU

Otomotiv endüstrisinde bu yılın haziran en fazla ihracat gerçekleştiren il 588 milyon 224 bin dolarla Kocaeli olurken, Bursa ise listede üçüncü sırada yer aldı. Öte yandan Bursa Mayıs ayında 571 milyon 966 bin dolarla en fazla otomotiv dış satımı yapan il olmuştu.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre, otomotiv endüstrisi, bu yılın haziran ayında 2 milyar 352 milyon dolarlık ihracatla en fazla ihracat gerçekleştiren ikinci sektör oldu.

TİM verilerinden derlenen bilgilere göre, Türkiye'nin en önemli otomotiv üretim üslerinden biri olan Kocaeli haziranda 582 milyon 224 bin dolarla en fazla otomotiv ihracatı gerçekleştiren il oldu.

İSTANBUL İKİNCİ SIRADA

Verilere göre, İstanbul, bu yılın haziran ayında önceki aylardaki çıkışını sürdürerek 551 milyon 492 bin dolarla ikinci sırada yer aldı.

Otomotivin önemli kentlerinden Bursa, 492 milyon 136 bin dolarlık ihracat yaparak listenin üçüncü sırasında konumlandı.

Sakarya geçen ay 283 milyon 264 bin dolarla dördüncü ve başkent Ankara da 119 milyon 192 bin dolarla en fazla dış satım yapan beşinci il oldu.

-Sakarya ve Ankara hariç tüm önemli şehirlerin ihracatı arttı

Bu yılın haziran ayında Sakarya ve Ankara hariç tüm ana üretim üssü kentlerin otomotiv ihracatında artış kaydedildi.

2020'nin haziran ayına göre Kocaeli'nin otomotiv ihracatı yüzde 38, İstanbul'un ihracatı yüzde 20 ve Bursa'nın da yüzde 7 artış gösterdi.

Sakarya'nın otomotiv ihracatı ise söz

konusu dönemde yüzde 17 ve Ankara'nın otomotiv ihracatı da yüzde 13 geriledi.

-En büyük ihracat pazarı Almanya olmaya devam etti

Türk otomotiv sanayisinin ihracatında en büyük pazar Almanya olmaya devam etti.

Türkiye'den Almanya'ya haziran ayında 335 milyon 378 bin dolarlık otomotiv ihracatı gerçekleştirildi.

En fazla otomotiv ihracatı yapılan ülkeler sıralamasında Almanya'yı, 275 milyon 228 bin dolarla Birleşik Krallık ve 261 milyon 548 bin dolarla Fransa izledi.

İtalya 244 milyon 994 bin dolarla dördüncü ve ABD 100 milyon 820 bin dolarla beşinci sırada yer aldı.

BİRLEŞİK KRALLIK'A İHRACAT YÜZDE 125 ARTTI

Rusya Federasyonu'na ise ihracat 59 milyon 403 bin dolar seviyesinde gerçekleşti.

-Birleşik Krallık'a ihracat yüzde 125 arttı Bu yılın haziran ayında, Haziran 2020'ye göre birçok önemli ülkeye otomotiv ihracatı artış gösterdi.

Birleşik Krallık'a söz konusu dönemde otomotiv ihracatında yüzde 125'lik artış kaydedildi.

İTALYA'YA İHRACAT YÜZDE 82 ARTTI

Almanya'ya ihracat yüzde 15, Fransa'ya yüzde 4 ve İtalya'ya yüzde 82 arttı.

ABD'ye ihracat artışı yüzde 27, Rusya Federasyonu'na yüzde 43 ve Macaristan'a da yüzde 93 düzeyinde kaydedildi.

KANATLI SEKTÖRÜNDEN İHRACATTA BÜYÜK REKOR

Kanatlı sektörü ihracatta rekora kanatlandı. 2020 yılının Ocak-Mayıs döneminde 347 milyon dolar dövizü ülkemize kazandıran Kanatlı sektörü, 2021 yılının ilk beş aylık döneminde ihracatını yüzde 27'lik artışla 440 milyon 778 bin dolara taşıdı. Kanatlı sektörünün 2020 yılının Ocak-Mayıs döneminde 347 milyon dolar dövizü Türkiye'ye kazandırdığı belirtildi. Sektör aynı zamanda 2021 yılının ilk beş aylık döneminde ihracatını yüzde 27'lik artışla 440 milyon 778 bin dolara taşıdı.

Yumurta sektörü ise, 5 aylık dönemde damızlık yumurtaya özellikle Rusya, Irak ve Türki Cumhuriyetlerden gelen taleple ihracatını yüzde 63'lük artışla 93 milyon dolardan, 151,4 milyon dolara çıkardı. Türkiye'nin Rusya'ya yumurta ihracatının 14 kat artış gösterdiği ifade edildi.

Kanatlı sektörü, 2021 yılı sonunda ihracatta 1 milyar dolar barajını geçmeyi hedefliyor.

Mayıs Ayında 100 Milyon Dolar Aşıldı

Türkiye, 2020 yılı Mayıs ayında kanatlı sektöründen 50 milyon dolar döviz geliri elde etmişken, 2021 yılı Mayıs ayında yüzde 101'lik yükselişle 100 milyon 305 bin dolarlık ihracat rakamına ulaştı.

Pandemi sürecinde sağlıklı gıda tüketiminin daha da yükselen değer konumuna geldiğine işaret eden Ege Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Bedri Girit, kanatlı etine dünyanın her tarafından talep artışı olduğunu dile getirdi.

Türkiye'nin kanatlı eti üretiminde dünyada ilk 10 ülke arasında yer aldığını, yumurtada ise dünya ikincisi olduğunu anlatan Bedri Girit, şöyle konuştu:

"Kanatlı sektörü olarak 1 milyar doların üzerinde ihracat yaptığımız yıllar oldu. 2021 yılında da bu performansımızı devam ettirerek ihracatta 1 milyar doların üzerine çıktığımız yıllar arasına 2021 yılını da eklemek ve 1 milyar doların üzerinde dövizü ülkemize kazandırmak istiyoruz."

Damızlık Yumurta Talebi Arttı

2021 yılının Ocak-Mayıs döneminde Türkiye'nin yumurta ihracatının yüzde 63'lük artışla 93 milyon dolardan 151,4 milyon dolara çıktığının altını çizen Girit, sofralık yumurta ihracatında sorunlar yaşansa da, 2021 yılında dünya genelinde damızlık yumurta talebinde bir artış olduğunu vurguladı.

Türkiye'nin yumurta ihracatında damızlık yumurta talebinin Rusya'dan yoğun bir şekilde geldiğine işaret eden Ege Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Bedri Girit sözlerini şöyle sürdürdü:

"Damızlık yumurta talebindeki artışla birlikte Rusya en çok yumurta ihraç edilen ülke konumuna yükseldi. 2021 yılının Ocak-Mayıs döneminde yumurta ihracatımızda Rusya 26,5 milyon dolarlık tutarla birinci sırada yer alırken, Birleşik Arap Emirlikleri 23,3 milyon dolarla ikinci oldu. Damızlık yumurta ihraç edebildiğimiz Irak'a ise; 20,3 milyon dolarlık yumurta ihraç ettik. Bu ülkeleri Suriye, Katar, Umman, Kuveyt, Kazakistan, Bahreyn ve Dubai izledi. Damızlık yumurta ihracatında Türki Cumhuriyetlerden de yoğun talep aldık. 2021 yılının ilk beş ayında 38 ülkeye yumurta ihraç ettik."

Türkiye, 2020 yılı Mayıs ayında kanatlı sektöründen 50 milyon dolar döviz geliri elde etmişken, 2021 yılı Mayıs ayında yüzde 101'lik yükselişle 100 milyon 305 bin dolarlık ihracat rakamına ulaştı.

DÖNGÜSEL BİR EKONOMİ HASSAS TARIMLA MÜMKÜN

Dünyada 4 milyar hektardan fazla arazi yani Türkiye'deki arazilerin 150 katı büyüklüğünde alan çölleşme tehdidi altında. 2 milyar insan ise temiz su olmadan yaşamaya çalışıyor. BM, 2025 yılında 1,8 milyar insanın su kıtlığı çeken yerlerde yaşayacağını öngörüyor. Türkiye'de temiz su kaynağının yüzde 73'ü ise tarımsal üretimde kullanılıyor. Dünya genelinde de yüzde 70'ler civarında benzer bir tablo söz konusu...

Ege İhracatçı Birlikleri bünyesindeki Tarım Birlikleri, 17 Haziran Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü'nde su krizinin 'sürdürülebilir tarım' uygulamaları ile aşılabileceğini savunuyor.

Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi, küresel olarak çözülmesi gereken üç farklı su problemini; suyun azlığı, iklim değişikliğine dayanıklı bir altyapı inşa edebilmek, tüm bunları uygun bir maliyete getirmek şeklinde özetliyor.

Eskinazi, şunları belirtti: "Su krizini hafifletmenin yolu su ekosistemlerini korumak, eski haline getirmek ya da yenilerini yaratmaktan geçiyor. Biz Ege İhracatçı Birlikleri olarak yıllardır Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na hizmet eden yatırımlar yapıyoruz. Çiftçilerimizin kuraklık sıkıntısı yaşamadan üretmeye devam etmesi için Aydın ve Manisa'da gölet projeleri

gerçekleştirdik. Aynı zamanda bütün Birliklerimiz her sene Manisa, Antalya ve İzmir başta olmak üzere Türkiye'nin birçok noktasında ağaçlandırma kampanyalarına büyük katkılar sağlıyor. Ege İhracatçı Birlikleri Ormanı oluşturduk. Birliklerimizin ödül törenlerinde katılımcılara Ege Orman Vakfı'ndan ağaç sertifikaları verilerek, fidan bağışında bulunuldu. Önümüzdeki süreçte de bu artarak devam edecek."

"Su Politikalarının Bakanlık Düzeyinde Müzakere Edilebileceği Bir Yapılanma Kurulmalı"

Daha lokal atılımlardan ziyade, ulusal boyutta bir su seferberliği oluşturulması taraftarı olduklarını açıklayan Jak Eskinazi, "Su politikalarının Bakanlık düzeyinde müzakere edilebileceği, üst düzeyde diplomasi trafiğinin gerçekleşeceği sadece su ile ilgili bir yapılanma kurulmalı. Çünkü son söz politika yapıcılarda bitiyor. Aynı zamanda şeffaflığı önceleyip, raporlama, karbon ayak izi bilgisi ve etiketleme gibi alanlarda inisiyatifler ortaya koyulması gerekiyor. Yatırımların daha temiz teknolojiye yönlendirilmesine katkı verilmeli ve Ar-Ge kaynağı fazlalaştırılmalı" dedi.

"Hassas Tarım Pazarı 2026'ya Kadar 12,8 Milyar Dolara Ulaşacak"

Tarımın artık yüksek teknoloji bir sektöre dönüştüğünü anlatan Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör

Başkan Yardımcısı ve Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Birol Celep, küresel hassas tarım pazarının 2026'ya kadar 12,8 milyar dolara ulaşacağını söyledi.

Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Birol Celep, açıklamasını şöyle sürdürdü: "İlerlemenin başlıca belirleyicisi bir toplumun teknolojik inovasyonu kucaklama becerisidir. Yeni teknolojik atılımların çok çeşitli alanlarda iç içe geçtiği akıllı ve bağlantılı bir dönemin içindeyiz. Sürdürülebilir bir şekilde gıda üretmek için temel çözüm; enerji, su, besin ve arazi kullanımında tüm süreci saniyesine kadar izleyebileceğimiz kontrollü bir ortam yaratmak. Veri analitiğiyle hangi mahsulün neye ihtiyacı olduğu, bitkilere kullanılması gereken gübre miktarı, bitkinin ne kadar su aldığı, kullanılan su damlasının toplanarak tekrar döngüye sokulduğu, ne zaman-ne kadar ve hangi kalitede hasat yapacağımızı tahmin edebildiğimiz, ürünlerin dijital ikizlerinin oluşturulduğu, uzaktan kontrol edilebilen bir sistem."

DENİZ SALYASI NEDİR? NEDEN-SONUÇ İLİŞKİSİNİN SORGULANMASI YAPILMADAN SORUN ÇÖZÜLEMEZ!

Prof. Dr. İbrahim ORTAŞ

Çevre gününün anıldığı bu günlerde Karadeniz, Marmara ve Ege Denizi kıyılarını saran deniz salyası (müsilaj) tesadüfen oluşmuş bir çevresel felaket değildir. Müsilaj sorunu ülkemizin çarpık kentsel dönüşümü, ekonomik-sosyal dönüşümünün adeta bir yansımasıdır. Bu yansıma ile çevre, ekoloji ve denizleri nasıl tanımladığımız ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'nin 84 milyonluk nüfusunun yaklaşık 25-27 milyonu Marmara Bölgesinde yaşamaktadır. Türkiye sanayisinin ağırlığı bu bölgededir. Marmara denizini çevreleyen yerleşim yerlerinin endüstriyel atıkları ve yoğun nüfusun atıkları uzun zamandır Karadeniz, Marmara ve boğazın sularına boşaltılmaktadır. Uzun zamandır denizlerde ve boğazlarda balık türlerinin azaldığı, kirliliğinin arttığı sık sık belirtiliyordu. Ancak konu uzun erimli olarak yetkililerce dikkate alınmadı. Ta-ki Marmara Denizinde müsilaj oluşana kadar.

Bir bütün olarak istisnalar hariç ülkemizin ve belediyelerimizin çevre anlayışı atıkların toplanması ve kentlerin dışına çıkarılması, endüstriye işletmelerin atıklarını bertaraf etmesi ve ye arıtması işlemleri yeterli görülmemektedir. Denizler adeta atıkların boşaltılacağı bitmez tükenmez umman olarak görülmektedir. Ancak denizin doğası bugüne kadar boşaltılan atıkları taşıyabiliyordu. Her alanda olduğu gibi çevresel atıkların denetim-siz olarak ortama bırakılmasının artması ile artık deniz ekosistemi doğal yapısını kaybetme noktasına gelmiş görülmüyor. Doğanın en önemli özelliklerinden birisi (karada ve suda) mikroorganizmalar doğadaki organik ve kısmen inorganik bileşikleri ayrıştırır. Ancak birleşik kaplar prensibi gereği bugüne kadar denize boşaltılan atıkları denizlerin doğal dengesi tarafından tamponlandı. Ancak artık denizdeki ekosistem atıkları kendi sistemi ile baş edemez duruma gelmiştir. Denizdeki birçok canlı atıkları ayrıştırabilmekte, bir kısmı ortaya çıkarılan müsilajlar ile beslenerek bertaraf ediyor vs. Denize bırakılan kimyasalların deniz ekosistemindeki bazı mikroorganizmaların yaşam alanlarını daralması sonucu ekosistem kendi kendini restore edemez duruma geldi. Denizlere bırakılan organik atıkların parçalanmasını sağlayan organizmaların oksijeni tüketmeleri ile ortamda

oksijenin azalması ile bazı oksijenle solunum yapan canlı grupları ortamda azalınca ekosistemin dinamik işleyişi gereği başka organizmalar ortaya çıkmaya başladılar.

Anlaşılan çevredeki tarımsal alanlar, şehirlerin katı-sıvı atıkları ve kimyasal fabrikaların atıkları denizlere bırakılan, içinde yüksek konsantrasyonlu azotlu ve fosforlu (deterjanların temel maddesi fosfor) bileşikler mikroorganizmaların hızla çoğalmasına neden olmaktadır. Suya dışarıdan karışan organik bileşikler özellikle fosforlu maddeler başta alg ve belirli bakterilerin hızla çoğalmasına (ötrofikasyon) yol açmaktadır. Bu arada denizlerde mikroorganizmalar tarafından hücreden dışarı salgılanan şekerli ve proteinli polisakkaritler ortamdaki diğer kirlenici parçacıklarında birbirine yapıştırarak ortamı az akışkan duruma getirmektedir. Fitoplankton olarak bilinen su yosunlarının da çıkardığı organik bileşikler deniz yüzeyinde sümüksü salgı birikmesine neden olur. Bu arada ötrofikasyonun arması ile denizdeki oksijenin azalması ile anaerobik (oksijensiz yaşayan) farklı mikroorganizmaların gelişmesine neden olabilmektedir. Oksijensizlik durumu ekosisteminin işlevsiz kalması anlamına gelmektedir.

Doğa bir bütün olduğu için ortama bırakılan atıklar sonunda deniz salyalarının kapladığı oksijenin olmadığı ve diğer canlıların öldüğü sonunda gıda güvencesinin riske girdiği duruma gelir. Bu bütünlük anlaşılmamış ve bu sebepten dolayı ciddi bir felaket ile karşı karşıyayız. Bu olgu anlaşılmadan sorunun çözümü de anlaşılmaz.

Bölgenin atıkları denize deşarj edildiği için suyun sıcaklığı ve iklimi değişmiş, kimyasal yapısı ve deniz hidrobiyolojisi de bozulmuş durumdadır. Denizlere bırakılan atıkların da doğaya bırakılması sonucu toprakların da kirlenmesine neden olmakta ve besin zinciri yolu ile tüm canlılar ve özellikle de toplum sağlığı bozulmaktadır. Bütün göstergeler göstermektedir ki çevresel sorunların olumsuz etkisi beklenenden de daha ciddi sonuçlar oluşmaktadır. İklim değişimleri, salgın hastalıklar, vb. birçok sorun insan kökenli sorunlardan kaynaklanmaktadır. İnsanın biraz çıkar eksenli paragöz anlayıştan doğa ve insan eksenli yapıya dönmesi insanlığın sürdürülebilirliği için yararlı olacaktır.

Bugün Marmara denizinde yaşanan müsilaj

sorunu tamamen büyük bir ekosistem sorunudur. Ekoloji bilimini ilgilendiren alanlarda çalışan tüm bilim insanları yaşanan olgunun sebep sonuç ilişkisini bilirler. Sorun ağırlıklı olarak da mikrobiyal ekoloji alanı ile doğrudan ilgilidir. Toprak ekolojisi ve mikrobiyoloji ile ilgilenen bir araştırmacı olarak denizdeki müsilağ salgınının oluşumu mekanizması ve kaynaklarını genel ekoloji-ekosistem mekanizması ekseninde tahmin edebiliyorum. Ayrıca bitki kök müsilağının toprak yapısı üzerindeki olumlu etkisi çalıştığımız konu olarak ayrıca ilgimi çekmektedir.

Sanayi Devrimi İle Başlayan Fosil Enerji Kaynaklarının Kullanımı Çevre Sorunlarını Arttırdı

Sanayi devrimi ile başlayan fosil (rezerv) enerji kaynaklarından petrol ve kömürün yakılarak tüketimi ile atmosfere sanılan CO2 miktarında meydana gelen artış ilk defa 1900'lu yılların başlangıcında belirtilmişti. Ancak 1980'li yıllarda NASA tarafından bilimsel olarak küresel olarak atmosferde CO2 konsantrasyonunun normal değerlerin üzerinde arttığına açıklanması ile dünya sorunun farkına varmış oldu. Yapılan açıklamada dünyanın ısındığı ve tekrar geriye dönüşünün de çok kolay olmadığı belirtilmektedir. ABD'de petrol ve kömür sektörünün önde gelenleri konuyu Kongreye taşımaya çalıştılar. Dünyada artan çevre sonu günden güne artması ile dünyanın çevresinde oluşan Albedo etkisi nedeniyle güneş enerjisinin yansımaları ile oluşan absorpsiyon ile atmosfer içerisinde ısınmaya devam etmektedir. Bunun sonucu kutuplarda sıcaklığın 50C den 22 0C kadar yükseldiği belirtiliyor. Küresel ısınma olarak tanımlanan bu süreç iklim değişimlerine neden olmaktadır.

Geçmişten bugüne iklimde meydana gelen değişimlerin ve küresel iklim değişikliklerinin yüzde 90'ına insanların neden olduğu somut veriler ile görülmektedir. Günümüzdeki sera gazlarının kaynağının başta enerji üretimi ve diğer sanayi kuruluşları olduğu bilinmektedir.

Dünyada hayatımızı kolaylaştıran elektrik ve elektronik ürünler diğer taraftan çevreyi kirleten ve küresel ısınmayı tetikleyerek sınırsızca dünyanın sonunu getirmeye çalışan organlardır. Maalesef günümüzde başta batının sanayileşmesi ve teknolojiyi kullanması ile başlayan ve bitmek, tükenmek bilmeyen kâr hırsının bütün dünyanın toprağını, yeraltı ve yerüstü kaynaklarını, suyunu, havasını birer üretim faktörü olarak görmesi sonucu doğal dengelerin bozulmasına neden olmaktadır. Doğal dengenin bozulması ile bütün canlı varlıklar gibi bizlerinde sağlığının olumsuz

etkilendiği görülmektedir.

Artan Çöp Üretimi Çevre Kirliliğini de Arttırdı

Türkiye'de ortalama günde kişi başına 1,12 kg çöp ve 183 Litre atık su üretilmektedir. Marmara bölgesinde 25 milyon insanın günlük toplamda 28 milyon kg çöp ve 4.6 milyar litre atık su üretilmekte ve çoğunluğu değişik yıllarla denizlere akmaktadır. Son yıllarda başta sanayinin atıkları ve kentlerin çöplerinin döküldüğü yerlerin başında tarım alanları, orman ve su kaynakları gelmektedir. Şehirlerin sıvı ve katı atıkları ne yazık ki akarsulara ve denizlere çoğu zaman kontrolsüz olarak deşarj edilmektedir. Çoğu sanayi ve diğer işletmeler derin deşarj (20-25 m derine) atıkları bırakmaktadırlar. Yer altı taban suyu ve çatlaklardan denize ulaşan atıklar kirliliğe neden olabilmektedir. Sistemin tamponlanma kapasitesinin üzerindeki kirlilik faktörleri canlılığın yok olmasına neden olmaktadır. Denizlere değişik yollarla deşarj edilen kent ve endüstri atıkları başta Marmara ve Karadeniz'de yaşanan deniz salyasına sebebiyet vermektedir.

Katı çöplerin kentlerin çevresine yığılması ile ayrı toprak kirliliğinin yaralı mikroorganizmaların ölümüne neden olması beraberinden doğal ekosistemin işleyişini de etkilemektedir. Organik ağırlıklı kentsel çöplerden oluşan yığınları metan gazı üretmesi ile aynı şekilde küresel ısınma etkisi yaratarak deniz ekosistemini de bozmaktadırlar. Bilindiği gibi metan (CH4) diğer sera gazlarından CO2'den daha tehlikeli bir gazdır.

Çevre Kirliliğine Neden Olan İnsan Faktörü Kaygıları Arttırıyor

Türkiye nüfusunun 1/3'ünü oluşturan Marmara Bölgesi Türkiye sanayisinin %60'ını oluşturmaktadır (https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye-%27de_sanayi). Türkiye'de üretilen azotlu ve fosforlu gübre fabrikaları Marmara bölgesinde başta Kimya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere çoğu kimyasal üretim fabrikaları Kocaeli bölgesinde bulunmaktadır. Balıkesir bölgesinde tavukçuluk, Bursa bölgesindeki tekstil fabrikalarının organik ve inorganik atıkları yeterince filtrelenmeden çoğu zaman derin deşarja bırakılmakta olduğu basında sıkça haber konusu olmaktadır.

Konuya ilişkin bilim insanı hocalarımızın belirttiği şekilde önlem alınmaz ise yakın gelecekte denizlerde balık tutulmasının zorlaşacağı belirtiliyor. Yine yapılan açıklamalarda yüzeyden derine inildikçe oksijenin sınır değerlerinin çok altında olduğunu rapor edilmektedir.

Marmara denizindeki salya ile çöplerin ve atık suların evlerden, işyerlerinden denize kadar taşınması sonucu oluştuğu görülmektedir. Ayrıca iç göllerden, Tuz, Van ve Salda göllerinin de şehir atıklarının etkisi ile kirlendikleri sık sık basına yansımaktadır. Deniz ve iç suların kirliliği, ekonomik, sosyal ve toplum sağlığına kadar uzandığı için son salya kirliliği kamuoyu tarafından daha çok görünmek zorunda kaldı. Denizdeki salya kirliliğinin tek yönlü değil, çok yönlü ve bütünlüklü bir konu olduğu yeni yeni anlaşılmaya başlandı. Bu konu eğitim anlayışımızdan, içinde yetiştiğimiz aile ve toplum ortamının yanında ülkenin ekonomik hukuk sistemi ile de doğrudan ilişkilidir

Deniz Salyası Müsilağ Nedir?

Ekolojik olarak her canlı varlığını devam ettirmek için kendi yaşam alanını ve besin kaynağını belirlemektedir. Canlılar yaşamsal yolculuklarında beslin kaynaklarını sağlarken kendilerine yararlı olan bir başka canlı için zararlı olabilmektedir. Bu bağlamda gerek denizlerde ve gerse karalardaki bitkisel kökenli organizmalar bazı salgılar üretmektedirler.

Denizlerimizde yaşanan müsilağ salgısı bir bütün olarak doğa, çevresel ekosistem ve biyosferi ilgilendirmektedir. Doğal ekosistemler dinamik bir yapı içerisinde kendilerine özgü ve süreklilik gösteren dinamik bir denge içerisinde işlevlerini sürdürmektedirler. Biyosfer (yaşam katmanı) en büyük biyolojik birim olarak bütün etkileşimler sonucu belirli bir denge esasına göre işlediği için, herhangi bir noktasında meydana gelebilecek herhangi bir fiziksel, kimyasal ve biyolojik değişme bir başka bölgede etkisini gösterecektir.

Yakın geçmişe kadar insanın doğayı anlamadan doğayı bir atık deposu olarak gören bilinçli bilinçsiz davranışlarının sonucu artık doğa fonksiyonlarını yürütemez duruma gelmiş görülmüyor. Başta Marmara Denizi, Ege denizi ve Karadeniz'de oluşan fitoplankton olarak tanımladığımız mikro alglerin (bitkiciklerin) aşırı çoğalması ve denizde artan kirliliğe tepki olarak ortama salınan salgı (müsilağ) denizlerin bir bütün olarak yaşam alanı olmaktan çıktığı görülmektedir. Ancak denizlerde mikroorganizmalar tarafından hücreden dışarı salgılanan şekerli ve proteinli polisakkaritler ortamdaki diğer kirlenici parçacıkları da birbirine yapıştırarak ortamı az akışkan duruma getirmektedir.

Müsilağ Karasal Ekosistemde Toprak Oluşturan Yararlı Bir Salgıdır

Karasal ekosistemdeki bitki ve bitkisel yapıları mikroorganizmaların ba-

zılarının ürettiği müsilaj salgıları bitki ve toprak gelişimi için büyük önem oluşturmaktadır. Doğadaki kaktüs türü bitkiler, topraktaki mikroorganizmalar da müsilaj üretirler. Bitkiler tarafından üretilen müsilaj, su depolanmasında, tohum çimlenmesinde önemli rol oynarlar. Toprakta bitki kökleri ile birlikte simbiyotik ilişki kuran mikoriza mantarları tarafından salgılanan Glomalinin denilen doğal bileşik bir glikoprotein (glycoprotein, şeker+protein) toprak partiküllerini bir araya getirerek toprak yapısını iyileştirir.

Özet olarak; doğanın işleyişini bütünlüklü olarak anlamamız gerekiyor. Doğanın işleyişini ve yasalarını bilmeden gelişmiş yer yüzeyinin tanzim etmeye kalkarsak bugün yaşadığımız insan etkisinden kaynaklanan ekolojik sorunları yaşamak zorunda kalırız. Alt yapısı oluşturulmadan endüstri bölgeleri oluştursak, milyonlarca insanı Anadolu'nun kırsalından koparıp İstanbul ve çevresine yerleştirecek. Bu kadar insanın gıda, su ve barına ihtiyaçları yanında sistemin çıktıkları olan çöpler ve atık suların olası olumsuz etkileri planlanamaz. Zamanla böylesi ciddi ekolojik sorunlar oluşur. Kısacası sorun bugün değil dünün iyi planlanmamış çözüm önerilerinden oluşmuş ciddi bir sonuç. Çözüm bugün müsilaj'ı toplarım demekle de sorun çözülmaz. Bugün toplarsın, sorunun kaynağı devamlı sorun üretiyorsa yarın başka bir şekilde başka bir şekilde ortaya çıkar. Çare öncelikle bilimsel yöntemler ile sorun/sorunların nedenlerini belirlemek. Sonrada soruna neden olan etmenleri ortadan kaldırmak gerekir.

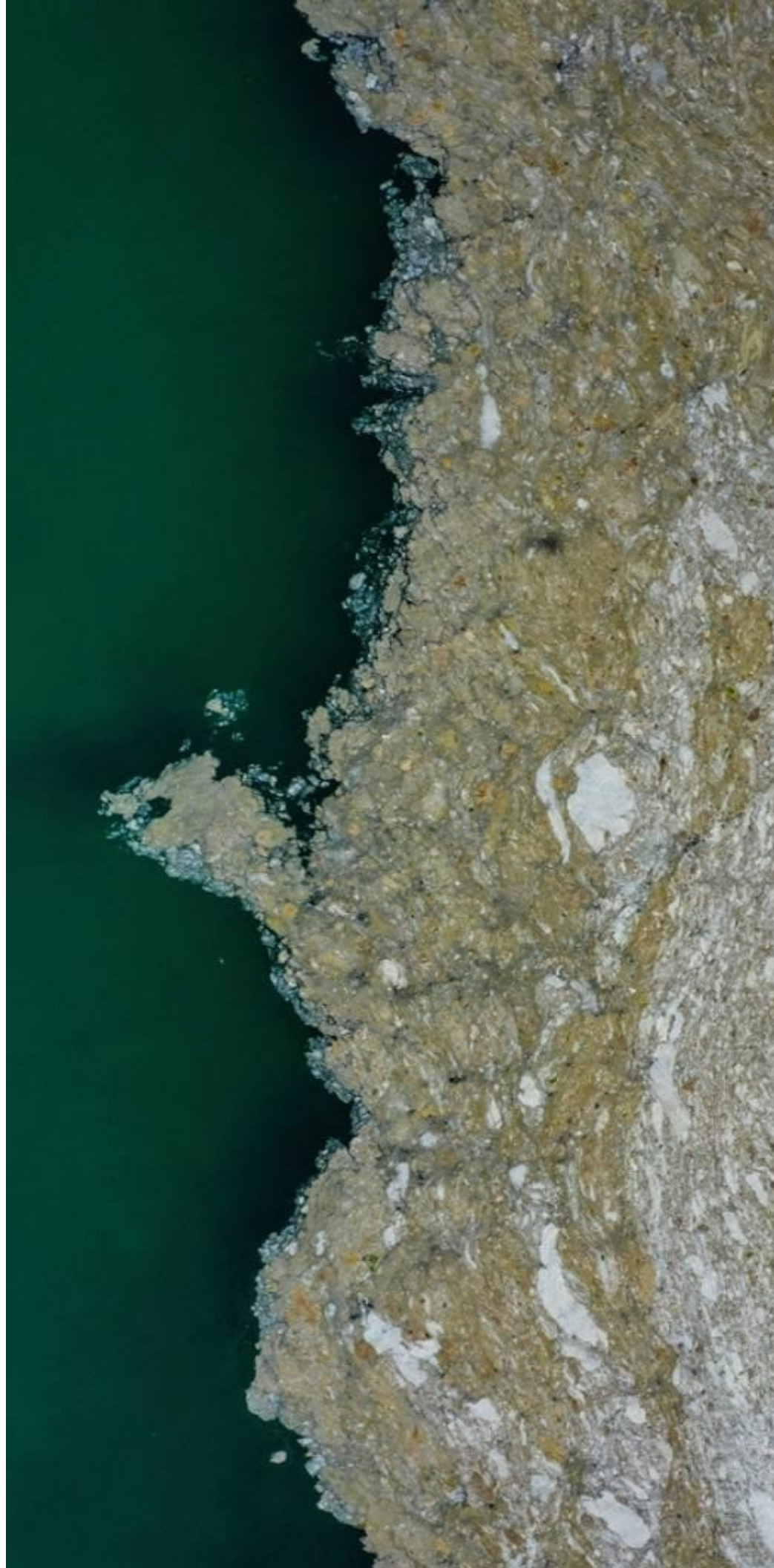
Ne Yapılabilir?

Sorun bütünlüklü bir çevresel sorun. Kısa ve uzun vadede alınması gereken acil ve yapısal önlemler gerekiyor

1. Acilen derin deşarjlar durdurulmalı.
2. Bütün işletmelerin ileri biyolojik atık arıtma sistemine geçilmeli.
3. Başta denizlere yüksek konsantrasyonlarda azot, fosfor ve organik atık deşarj eden işletmelerin ileri biyolojik arıtma sistemlerine geçene kadar faaliyetleri durdurulmalı.

Uzun sürede;

1. Marmara bölgesinin daha fazla göç almaması sağlanmalı. Hatta göçün seyreltilmesi için teşvikler geliştirilmeli
2. Sanayi işletmelerinin bir kısmı yurdun değişik bölgelerine dağıtılmalı. Hem insanlar yurtlarında iş gücü sahibi olur hem de batıya göç sınırlandırılmış olur.
3. Çöp ve atık suların yerinde arıtılması ve geri dönüşüme yönlendirilmeli.
4. Çevreye dayalı yeşil mutabakata uygun politikalara bağlı bir kalkınma ve gelişme planlanmasının yapılması planlanmalıdır.

MARBLE İZMİR FUARI 25 AĞUSTOS'TA KAPILARINI AÇIYOR

Sektörün en önemli küresel buluşmalarından biri olan Marble İzmir Fuarı, 25-28 Ağustos 2021 tarihlerinde Fuar İzmir'de kapılarını açacak. Fuar kapsamında yapılan hazırlıklar, sektörü bilgilendirmek amacıyla 2 Temmuz günü gerçekleştirilen online basın toplantısında aktarıldı.

İZFAŞ Genel Müdürü Canan Karaosmanoğlu Alıcı moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantıya, Türkiye Mermer, Doğaltaş ve Makinaları Üreticileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Alimoğlu, İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer, Ege Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Mevlüt Kaya, Türkiye Madencilik Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Ali Emiroğlu ile basın temsilcileri katıldı.

Fuar hazırlıkları ile ilgili bilgilendirme yapan İZFAŞ Genel Müdürü Canan Karaosmanoğlu Alıcı, "25 yılda 47 katılımcıdan bin 100 katılımcıya, 400 ziyaretçiden 77 bin ziyaretçiye ulaştığımız. Giderek yenilenen ve güçlenen, hem sektörün fuarı beslediği hem de fuarın sektöre can damarı olduğu bir döngüden söz ediyoruz. Bu yıl da, olumsuz geçen pandemi süreci sonrasında sektörümüz için ticaret ve ihracat fırsatı oluşturmuş olacağız. Aşılma süreçlerinin hız kazanmasıyla birlikte fuarımıza dünyanın birçok bölgesinden ziyaretçi getireceğiz. Sektörel birliklerimiz ve Ticaret Bakanlığımız ile birlikte çok kapsamlı bir alım heyeti çalışması yürütüyoruz. 16 ülkeden birlik başkanlarını ağırlayacağız. Uluslararası Taş Kongresi ve Dünya Taş Forumuna ev sahipliği yapacağız. Satın alımcılar rezervasyonlarını yapıyorlar. Otellerimizde doluluk oranları artmış durumda. Sonuç olarak biz kaldığımız yerden vites yükselterek sektörümüze ihtiyaç duyduğu dinamizmi kazandırmanın heyecanını yaşıyoruz" dedi.

"Sektörün Fuar Kenti İzmir'dir"

İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer, fuarın İzmir'de düzenlenmesinin önemi- ne değinerek, "İzmir'de gerçekleştirilen bu fuar, tüm Türkiye'nin ve sektörün

sahiplendiği, katılımın en yüksek olduğu fuardır. Günümüzde artık dünya fuarlarının ülkeler özelinde tek bir kentin kaldırabileceği dönemlere geçtik. Dolayısıyla İzmir'in sektörümüzün fuar kenti olduğunu vurgulamak istiyorum özellikle. Pandemiden çıkış yılı olarak bu sene özel bir yıl yaşıyoruz. Sektörümüzde hiçbir firmanın mağdur edilmeyecek olması, fuarın olumlu gideceğinin bir göstergesi. Amerika'da düzenlenen Coverings Fuarına önümüzdeki hafta millî katılım gerçekleştireceğiz. Verona Fuarı Eylül ayında yapılacak. Dolayısıyla Marble İzmir Fuarı'nın bu yıl yapılması önem taşımakta" ifadelerini kullandı.

"20 Yılı Aşkın Süredir Bu Fuarı Emek Verdik"

Sektörün fuardaki emeğine değinen Ege Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Mevlüt Kaya, "20 yılı aşkın süredir bu fuara emek vermiş bir sektör var. Alım heyeti programı için bakanlık ile görüşmelerimizi sağladık. Şu an fuar tarihlerinde otellerin doluluk oranının artması bizim için umut vaat ediyor. Tüm üyelerimiz adına teşekkür ediyorum" dedi.

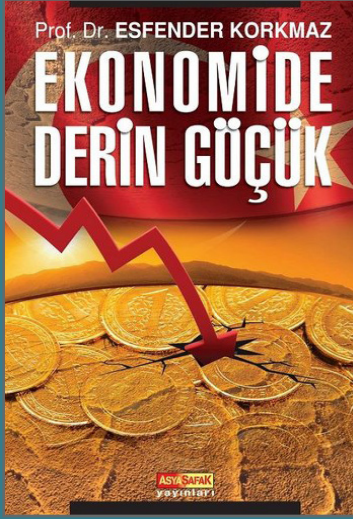
"Bu Bizim Fuarımız, Ülkemizin ve Sektörün Fuarı"

Türkiye Madencilik Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Ali Emiroğlu, onca yıldır emek verilip bugüne kadar getirilen fuara sahip çıkmanın herkesin görevi olduğuna değinerek, "Ülke olarak zor dönemlerimiz olacak, dünyada da zor günlerden geçeceğiz. Ama bu süreçler içerisinde elimizden geleni yapmamız gerektiğine inanıyorum. Bu bizim fuarımız, ülkemizin ve sektörün fuarı. Fuarın iyi geçmesini ve sektöre ışık tutmasını diliyorum" şeklinde konuştu.

Türkiye Mermer, Doğaltaş ve Makinaları Üreticileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Alimoğlu ise, fuarın bu yıl hem sektöre hem de ülke ekonomisine büyük katkı sağlayacağını belirtti.

Marble İzmir 2021 Fuarına Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Bahreyn, Çin, Fransa, İngiltere, İtalya, Rusya, Suudi Arabistan gibi ülkeler başta olmak üzere pek çok ülkeden yabancı ziyaretçi bekleniyor.

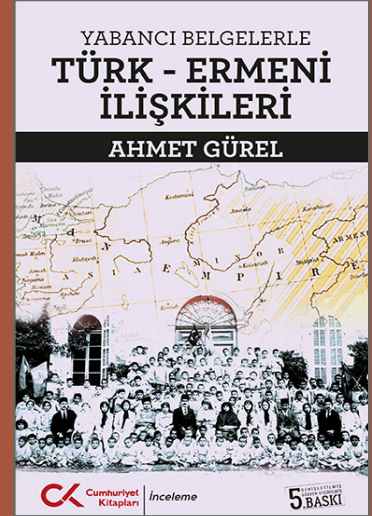

Prof. Dr. Esfender Korkmaz, Ekonomide Derin Göçük, Asya Şafak Yayınları, 271 Sayfa

EKONOMİDE DERİN GÖÇÜK

1 994, 2000 ve 2001 ekonomik kriz yıllarının hemen ertesinde Türkiye bu krizlerden çıkmayı başarmıştır. 1980 darbesi ile de demokrasi krizi yaşamıştık ve fakat sonrasında hırpalanmış olsa da, demokrasiye dönmüştük. Ayrıca, demokrasi krizi yanında ekonomik ve sosyal kriz devam etmemiştir. Bugün ise her alanda siyasi iktidarın iktidar da kalabilmek için aşama aşama duvar gibi ördüğü sorunlardan kaynaklanan bir “derin göçük” içine düştük. Günümüzde dünya ekonomisi küreselleşmenin tıkandığı bir konjonktür içindedir. Bu gelişmeden ülkemiz, bugünkü iktidarın yanlışları ile payına düşeni fazlasıyla almıştır. Eğitimde sosyal faydanın umursanmadığı, ideolojinin öne çıktığı, devletin kurumsal yapısının tahrip edilip dışlandığı, demokrasi ve hukuk altyapısının olmadığı, kaynakların çarçur edildiği ve gelir dağılımının toplum vicdanını rahatsız edecek boyutlarda bozulduğu bir ülkede elbette yalnızca büyüme, refah ve huzur getirmez.

Ahmet Gürel, Yabancı Belgelerle Türk - Ermeni İlişkileri, 5. Baskı, Cumhuriyet Kitapları, 256 Sayfa

YABANCI BELGELERLE TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİ

Ermeni sorunu, son yıllarda uluslararası platformda yer alan çok önemli bir konu hale geldi. Ama konu tarihsel mecrasından çıkarıldı, giderek siyasallaştırıldı. Bu konuya siyasi olarak bakanlar, “soykırım” kavramını öne çıkardı. Konuya yansız olarak bakan tarihçiler ise belgeler üzerinde durmaktadırlar. Gürel, kitabında yer verdiği belgeler için şöyle demektedir: “Türk Devlet Arşivlerinde yaklaşık bir milyona yakın Ermeni temalı belgenin var olduğunu ve tüm araştırmacılara açık olduğunu biliyorum. Bazı yabancı araştırmacılar tarafından bu arşivlerden yeteri kadar faydalanıldığı halde, Türk-Ermeni ilişkisine katkı koymadıklarını üzümlere görüyorum.” Bu kitapta; Milli Mücadele sırasında; Atatürk’ün Anadolu’da yaşanan Ermeni olaylarına verdiği tepkilere ait 30 belge ile yabancı kaynaklı 330 belgeye yer verilmiştir.

SGK Prim Yapılandırması İçin 2,2 Milyon Kişi Başvuru Yaptı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, SGK prim borçlarının yapılandırılmasında bugüne kadar 2 milyon 248 bin 894 kişinin başvuruda bulunduğunu, 101 milyar 7 milyon TL borç için yapılandırma işlemi yapıldığını ifade etti. SGK prim borçlarını yeniden yapılandırarak, çalışma hayatı aktörlerinin üzerindeki yükü hafifletmeyi amaçladıklarını belirten Bilgin, yeniden yapılandırma kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu'na olan prim borçları için son başvuru tarihinin 31 Ağustos 2021, peşin ve ilk taksit son ödeme tarihinin ise 1 Kasım 2021 olduğunu altını çizerek, vatandaşların yapılandırmanın sunduğu avantajlar ve ödeme kolaylıklarından faydalanabilmesi için en kısa sürede başvuruda bulunmaları çağrısında bulundu. Bilgin, Bağ-Kur sigortalılar ve isteğe bağlı sigortalılar gibi primini kendisi ödeyen vatandaşların yapılandırma müracaatlarını e-devlet üzerinden yapabileceklerini kaydederek, "Başvuruda bulunmak isteyen vatandaşlarımız, SGK İl Müdürlükleri/Sosyal Güvenlik Merkezlerine elden ya da posta yoluyla başvuru yapabilecek. Genel Sağlık Sigortası borçları için ise başvuru şartı aranmayacak, bu kapsamdaki tüm borçlar otomatik olarak yapılandırılacak" dedi. Bu yapılandırmadan önce hala uygulaması devam eden 7256 sayılı Kanun kapsamında 2 milyon 248 bin 894 başvuru alındığını belirten Bakan Bilgin, "Toplamda 101 milyar 7 milyon TL borç yapılandırıldı. 01 Haziran 2021 tarihi itibarıyla da 14 milyar 100 milyon TL tahsilat gerçekleştirildi."

Hizmet ÜFE, Aylık Bazda Yüzde 3,18 Arttı

Hizmet Üretici Fiyat Endeksi (H-ÜFE), mayısta aylık bazda yüzde 3,18, yıllık bazda yüzde 28,55 arttı. Türkiye İstatistik Kurumu, mayıs ayına ilişkin "Hizmet Üretici Fiyat Endeksi" sonuçlarına göre, H-ÜFE mayısta bir önceki aya göre yüzde 3,18, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 13,24, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 28,55 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 20,33 artış gösterdi. Endeks, geçen yılın aynı ayına göre, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde yüzde 36,99, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde yüzde 31,28, bilgi ve iletişim hizmetlerinde yüzde 8,99, gayrimenkul hizmetlerinde yüzde 6,26, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde yüzde 20,08, idari ve destek hizmetlerinde yüzde 29,92 arttı. Aylık bazda, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde yüzde 4,5, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde yüzde 4,45, bilgi ve iletişim hizmetlerinde yüzde 0,63, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde yüzde 3,39, idari ve destek hizmetlerinde yüzde 6,26, sinema filmi, video, televizyon programı yapımcılık, ses kaydı ve müzik yayımlama hizmetlerinde yüzde 9,24 artış gerçekleşti. Buna karşılık, su yolu taşımacılığı hizmetleri yüzde 84,81, hava yolu taşımacılığı hizmetleri yüzde 63,26, konaklama hizmetleri yüzde 62,17 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

Reel Kesim Güven Endeksi 2,7 Puan Arttı

Reel kesim güven endeksi 2021 yılı Haziran ayında, bir önceki aya göre 2,7 puan artarak 113,0 seviyesinde gerçekleşti.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayımlanan verilere göre, 2021 yılı Haziran ayı reel kesim güven endeksine göre (RKGE), bir önceki aya göre 2,7 puan artarak 113,0 seviyesinde gerçekleşti.

Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi (RKGE-MA) bir önceki aya göre 2,7 puan artarak 109,8 seviyesinde gerçekleşti.

Son üç aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacminde artış bildirenler lehine olan seyrin bir önceki aya göre zayıfladığı görüldü. İç piyasa ve ihracat siparişi miktarında artış bildirenler lehine olan seyrin ise bir önceki aya göre güçlendiği gözlemlendi.

Mevcut toplam siparişlerin mevsim normallerinin altında olduğu yönündeki değerlendirmelerin bir önceki aya göre zayıfladığı görüldü.

Mevcut mamul mal stokları seviyesine ilişkin olarak, bir önceki ayda mevsim normallerinin altında olduğunu bildirenler lehine olan seyrin mevsim normallerinin üzerinde olduğunu bildirenler lehine döndüğü belirtildi.

Beyaz Eşya Satışları Arttı

Türkiye beyaz eşya sektöründe 2021 yılı Mayıs ayında iç satışlar yüzde 11, ihracat ise yüzde 66 oranında artış kaydetti.

Türkiye beyaz eşya sektöründe, iç ve dış satışlar 2021 yılı Mayıs ayında artış kaydetti. Türkiye Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği (TÜRKBESD) tarafından açıklanan verilere göre; buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, fırın, derin dondurucu ve kurutucudan oluşan altı ana ürün grubunda iç satışlar 2021 yılı Mayıs ayında yüzde 11 artışla 668 bin 126 adede ulaştı. İhracat ise söz konusu dönemde yüzde 66 artışla 2,04 milyon adet şeklinde gerçekleşti.

Yılın Ocak-Mayıs döneminde de iç satışlar yüzde 36 artışla 3,86 milyon adet, ihracat da yüzde 51 artışla 10,55 milyon adet oldu.

Mayıs Ayı Dış Ticaret İstatistikleri Açıklandı

Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulan genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2021 yılı Mayıs ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre %65,7 artarak 16 milyar 498 milyon dolar, ithalat %54,0 artarak 20 milyar 627 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Genel ticaret sistemine göre ihracat 2021 yılı Ocak-Mayıs döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %38,3 artarak 85 milyar 209 milyon dolar, ithalat %25,2 artarak 103 milyar 485 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, 2021 Mayıs ayında %68,6 artarak 9 milyar 207 milyon dolardan, 15 milyar 519 milyon dolara yükseldi.

Mayıs ayında enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ithalat %61,7 artarak 10 milyar 725 milyon dolardan, 17 milyar 342 milyon dolara yükseldi.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı Mayıs ayında 1 milyar 823 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret hacmi %64,9 artarak 32 milyar 861 milyon dolar olarak gerçekleşti. Söz konusu ayda enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı %89,5 oldu. Mayıs ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre %20,2 artarak 3 milyar 436 milyon dolardan, 4 milyar 129 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2020 Mayıs ayında %74,3 iken, 2021 Mayıs ayında %80,0'a yükseldi. Ocak-Mayıs döneminde dış ticaret açığı %13,1 azalarak 21 milyar 35 milyon dolardan, 18 milyar 277 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2020 Ocak-Mayıs döneminde %74,5 iken, 2021 yılının aynı döneminde %82,3'e yükseldi.

Ekonomik faaliyetlere göre ihracatta, 2021 Mayıs ayında imalat sanayinin payı %94,1, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı %3,0, madencilik ve taşocakçılığı sektörünün payı %2,5 oldu.

Ocak-Mayıs döneminde ekonomik faaliyetlere göre ihracatta imalat sanayinin payı %94,3, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı %3,3, madencilik ve taşocakçılığı sektörünün payı %1,9 oldu.

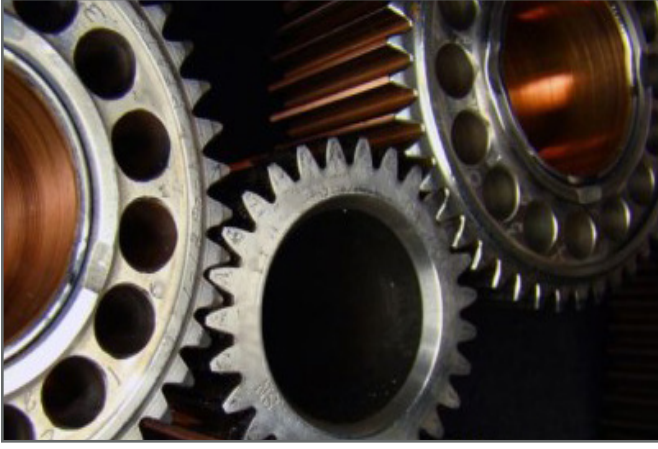
Sanayide Üretim Yüzde 1 Geriledi

Sanayi üretim endeksi, yıllık bazda baz etkisiyle yüzde 66 artarken bir önceki aya göre yüzde 0,9 geriledi.

TÜİK tarafından açıklanan nisan ayı sanayi üretim endeksi, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 66 artış kaydetti. Güçlü yükseliş geçen yıl aynı dönemde pandemi kaynaklı olarak veride yaşanan sert düşüşten kaynaklandı. Aylık bazda bakıldığında ise sanayi üretim endeksi yüzde 0,9 geriledi.

Sanayinin alt sektörleri yıllık bazda incelendiğinde, 2021 yılı Nisan ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 25,5, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 72,3 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 26,6 arttı.

Sanayinin alt sektörleri aylık bazda incelendiğinde, 2021 yılı Nisan ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre yüzde 4,1, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 0,7 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 1,3 azaldı.

Tarımda Üretici Fiyatları Arttı

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi, mayısta bir önceki aya göre yüzde 0,43 azalırken, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 20,2 artış gösterdi. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), mayıs ayına ilişkin Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE) verilerini açıkladı. Buna göre, endeks mayısta, bir önceki aya göre yüzde 0,43 düşerken geçen yılın aralık ayına göre yüzde 7,07, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 20,2 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 19,6 yükseliş kaydetti.

Sektörlerde bir önceki aya göre değişime bakıldığında, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 1,35 azalış, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 4,66, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 34,76 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre değişim, çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 15,04 azalış, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 1,36, tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 4,48 artış olarak kayıtlara geçti.

“Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” Resmi Gazete’de Yayımlandı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hazırlanan “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” Resmi Gazete’de yayımlandı...

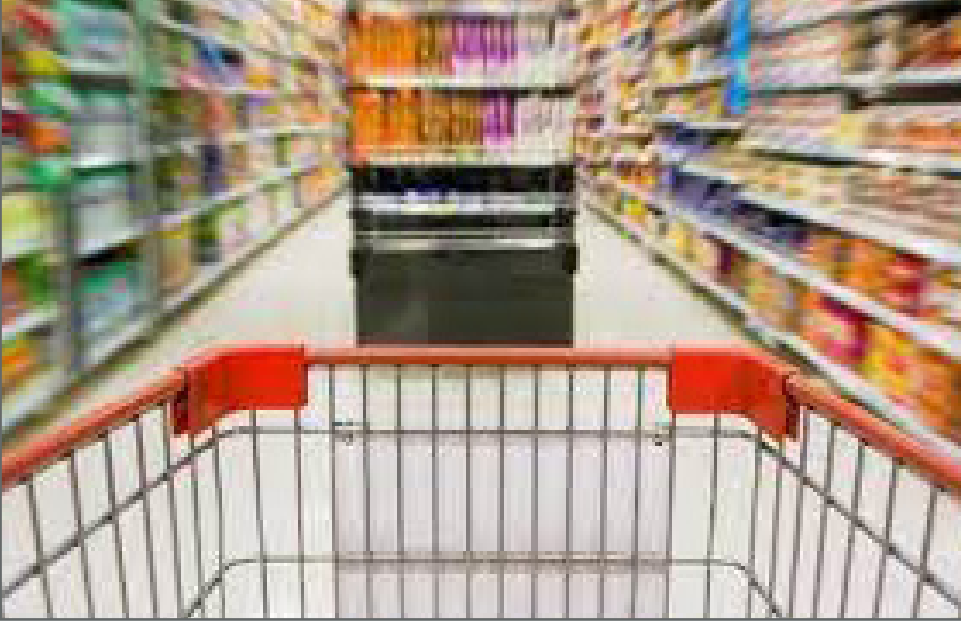
Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca, Sıfır Atık Projesi çalışmaları, 2872 sayılı Çevre Kanunu’nda yapılan revizyonlar, 7261 sayılı Kanun ile Türkiye Çevre Ajansının kurulması ile çevre mevzuatı uygulamalarındaki gelişmelere uyum sağlanması için hazırlanan “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” Resmi Gazete’de yayımlandı.

Sürdürülebilir şekilde çevrenin korunması ve geliştirilmesi amacıyla düzenlenen yönetmelikle, ambalaj atıklarının oluşumunun önlenmesi, önlenemeyen ambalaj atıklarının yeniden kullanımını, geri dönüşüm ve geri kazanım yöntemleri ile bertaraf edilecek miktarının azaltılması, ambalaj ve ambalaj atıklarının depozito yönetim sistemi ve sıfır atık yönetim sistemi dahil belirli bir yönetim sistemi içinde yönetilmesi, depozito yönetim sisteminin uygulanması, Türkiye Çevre Ajansının ambalaj ve ambalaj atıklarının yönetimindeki görev ve yetkileri doğrultusunda göstereceği faaliyetlere yönelik, strateji ve politikalar ile idari, mali ve teknik usul ve esaslar belirlendi.

Yönetmelik uyarınca ambalaj atıklarının Sıfır Atık Yönetmeliği hükümleri esas alınarak sıfır atık yönetim sistemi dahilinde toplanması, ambalaj atıklarının öncelikle maddesel geri dönüşümünün sağlanması esas olacak, maddesel geri dönüşümünün ekonomik ve/veya teknik nedenlerle mümkün olmaması durumunda enerji kaynağı olarak kullanımı son tercih olmak üzere diğer geri kazanım işlemleri uygulanacak.

Ambalajların üretimi ve kullanımında öncelikle yeniden kullanıma uygun, geri dönüştürülebilir ambalajların tercih edilmesi, ambalaj atıklarının yeniden kullanıma veya geri kazanım sürecine dahil edilmesi ve geri kazanılmış malzemelerin kullanımlarının sağlanarak ülke ekonomisine kazandırılması esas olacak.

Ambalaj ve ambalaj atıklarının yönetimi-ne yönelik ulusal ölçekli strateji ve politikaların belirlenmesinde ve uygulanmasında genişletilmiş üretici sorumluluğu ilkesi ve “kirlenen öder” ilkesi uygulamalarına uyum esasıyla, ambalaj atıklarının kullanılan malzemeye ve oluştuğu kaynağa bakılmaksızın sıfır atık ilkelerine uyumlu olarak yönetilmesi sağlanacak. “Genişletilmiş üretici sorumluluğu” kapsamında ambalaj üreticileri, piyasaya sürenler ve tedarikçiler ile satış noktaları ve ilgili diğer paydaşlar için sorumluluk paylaşımı yapılacak. Plastik poşetlerden kaynaklanan çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla plastik poşet kullanımının azaltılmasına yönelik ücretlendirme uygulaması ile yıllık kişi başına kullanılan adedin 31 Aralık 2025’e kadar 40 adedi aşmayacak şekilde azaltılmasını sağlayacak önlemler alınacak ve düzenlemelerde bulunulacak.

Tüketici Güveni Arttı

Tüketici güven endeksi haziranda bir önceki aya göre yüzde 5,8'lik artışla 81,7 puana ulaştı.

Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, Haziran ayında bir önceki aya göre yüzde 5,8 oranında arttı Mayıs ayında 77,3 olan endeks, Haziran ayında 81,7 oldu.

Geçen 12 aylık döneme göre mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi Mayıs ayında 61,5 iken, Haziran ayında yüzde 0,8 oranında azalarak 61 oldu. Gelecek 12 aylık döneme ilişkin hanenin maddi durum beklentisi endeksi Mayıs ayında 76,6 iken, Haziran ayında yüzde 8,3 oranında artarak 82,9 oldu.

Gelecek 12 aylık döneme ilişkin genel ekonomik durum beklentisi endeksi Mayıs ayında 78,8 iken, Haziran ayında yüzde 9,2 oranında artarak 86 oldu.

Geçen 12 aylık döneme göre gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksi Mayıs ayında 92,2 iken, Haziran ayında yüzde 5,2 oranında artarak 96,9 oldu.

Cari Açık Verisi Açıklandı

Merkez Bankası ödemeler dengesi istatistikleri Nisan ayı verilerini açıkladı. Cari işlemler açığı, Nisan'da yıllık bazda 3 milyar 584 milyon dolar düşüşle 1 milyar 712 milyon dolara geriledi.

Merkez Bankası (TCMB)'nin verilerine göre, Nisan sonunda 12 aylık cari işlemler açığı 32 milyar 737 milyon dolar düzeyindeydi.

Bu gelişmede, ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığının geçen yılın aynı ayına göre 2 milyar 332 milyon dolar azalarak 1 milyar 513 milyon dolara gerilemesi ve hizmetler dengesinin de geçen yılki 339 milyon dolar net çıkışa karşılık, bu yıl 811 milyon dolar net giriş kaydetmesi etkili oldu.

Altın ve enerji dışı cari işlemler hesabı, geçen yılın aynı ayındaki 3 milyar 548 milyon dolar açığtan, bu yıl Nisan'da 942 milyon dolar fazla verdi. Hizmetler dengesi altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler de 596 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Birincil gelir dengesinden kaynaklanan net çıkışlar, bir önceki yılın aynı ayına göre 110 milyon dolar artarak 1 milyar 258 milyon dolara, ikincil gelir dengesinden kaynaklanan net girişler bir önceki yılın aynı ayına göre 212 milyon dolar artarak 248 milyon dolara yükseldi.

Kendi malını kullan

Kendi ülkeni zengin et

Biz ithal mallar kullandıkça, bize mal satan ülkenin üretimi, kalitesi, verimi ve kârı artıyor; kendi üretimimiz ise düşüyor. Onlar, bizim paralarımızla kendi insanlarına daha iyi sağlık ve eğitim hizmeti, daha bakımlı kentler, daha konforlu bir yaşam sağlıyor. Bizim ülkemizde üretimin ve kazancın azalması ise, yaşam koşullarımızın her gün daha da kötüye gitmesi demektir.

USİAD

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

1 TEMMUZ

DENİZCİLİK VE KABOTAJ BAYRAMI

Kutlu Olsun

The way of natural taste...

PAKTEL®

PRESENT®

MUTFAK GEREÇLERİ SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

PERAKENDE SATIŞ : www.paktelkitchen.com

Büro : İstcoç Top.Çar. 2.Ada No: 26 Bağcılar - İstanbul Tel : 0 212 659 52 85 Fax : 659 11 22
Fabrika : Hoğdere Asfaltı Evren 2 Oto San. Sit. 22. Blok No : 6-7-16-17 Esenyurt - İstanbul
Tel : 0 212 672 10 84 FAX : 762 01 10 Web : www.paktel.com.tr E-Posta:paktel@paktel.com.tr